

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Fakulta přírodovědně-humanitní
a pedagogická

Teritorialita studentů TUL a její vliv na ekonomické aktivity v centru Liberce

Bakalářská práce

Studijní program: B1301 – Geografie
Studijní obor: 1301R022 – Aplikovaná geografie
Autor práce: **Monika Kumstová**
Vedoucí práce: Mgr. Emil Drápela, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Monika Kumstová**
Osobní číslo: **P14000143**
Studijní program: **B1301 Geografie**
Studijní obor: **Aplikovaná geografie**
Název tématu: **Teritorialita studentů TUL a její vliv na ekonomické aktivity
v centru Liberce**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se bude zabývat teritorialitou studentů Technické univerzity v Liberci, v rámci města jejich studia.

Teritorialita studentů bude zjišťována pomocí metody strukturovaného rozhovoru, doplněného mapou města Liberce, při kterém budou hledána místa, která studenti nejčastěji během svého pobytu v Liberci navštěvují.

Cílem bude stanovení stěžejních lokalit jejich výskytu, které díky jejich návštěvnosti prosperují a také lokalit, se kterými studenti přichází do styku jen zřídka nebo dokonce vůbec.

Na základě získaných informací bude vytvořena mapa, která znázorní teritorialitu studentů univerzity v Liberci.

Rozsah grafických prací: dle potřeby

Rozsah pracovní zprávy: cca 45 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

FRANTÁL, B., et al., 2012. Prostorové chování: vzorce aktivit, mobilita a každodenní život ve městě. Brno: Masarykova univerzita. s. 140. ISBN 978-80-210-5756-2.

IVAN, I., TVRDÝ, L., 2007. Změny v prostorovém pohybu obyvatelstva Moravskoslezského kraje. In: Území, znalosti a rozvoj na počátku 21. století: sborník příspěvků sekce konference Nové výzvy pro rozvoj regionů, států a mezinárodních trhů. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava. Ekonomická fakulta. s. 20. ISBN 978-80-248-1554-1.

OSMAN, R., 2014. Městská teritorialita na příkladu města Brna [online]. Brno. Disertační práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Ondřej Mulíček. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/80142/prif_d

OSMAN, R., 2010. Behaviorální a humanistická konceptualizace lidské teritoriality [online]. Brno. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Václav Toušek Dostupné z: http://is.muni.cz/th/80142/prif_r

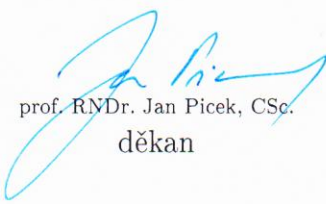
POSPÍŠILOVÁ, L., OUŘEDNÍČEK, M., 2011. Časoprostorové chování středoškolských studentů bydlících v zázemí Prahy. In: VACKOVÁ, B., et al., Třetí město. Červený Kostelec, Brno: Nakladatelství Pavel Mervart, Masarykova univerzita. s. 99-132. ISBN 978-80-7465-015-4.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Emil Drápela, Ph.D.

Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: 6. dubna 2016

Termín odevzdání bakalářské práce: 28. dubna 2017

prof. RNDr. Jan Píček, CSc.
děkan

doc. RNDr. Branislav Nižnanský, CSc.
vedoucí katedry

dne

17-05-2016

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucímu bakalářské práce Mgr. Emilovi Drápelovi, Ph.D. za jeho ochotu, čas a především rady, které mi věnoval při řešení dané problematiky. V neposlední řadě také děkuji všem respondentům z řad studentů Technické univerzity v Liberci, kteří mi poskytli potřebné informace pro praktickou část práce.

Anotace

Tato bakalářská práce pojednává o teritorialitě studentů Technické univerzity v Liberci, která je vytvářena v místě jejich studia, v Liberci. První část práce předkládá zasazení konceptu teritoriality do geografie, podává informace o Liberci a o jeho ekonomickém prostředí, dále představuje Technickou univerzitu v Liberci a cílovou skupinu výzkumu – její studenty. Praktická část obsahuje výsledky výzkumu, při kterém byla využita metoda strukturovaných rozhovorů a mentálních map Liberce. Výsledky ukazují stěžejní lokality, které studenti obývají nejčastěji a také lokality, které naopak studenti nevyhledávají. S pomocí kartografických metod jsou výsledky vizualizovány. Následně je vyhodnocen vliv teritoriality na centrum Liberce a jeho ekonomické aktivity.

Klíčová slova

teritorialita, Liberec, Technická univerzita v Liberci

Annotation

The thesis deals with territoriality of students from Technical university of Liberec, which they carry out in the town where they study – Liberec. The first part of the thesis is concerned with geographical aspect of the conception, gives information about the town and its economical environment. Furthermore, the thesis presents the Technical University and it's students, the target audience of this research. The practical part of this thesis contains results of particular research, which had been performed via structured interviews and mental maps of Liberec. The results show the crucial districts mostly inhabited by students, or contrarily, the districts that are not sought by students at all. The results were graphically visualized through cartographical methods. Subsequently, the thesis analyses influence of territorial behavior of the students on Liberec's center and its economical activities.

Keywords

territoriality, Liberec, Technical university in Liberec

Obsah

Úvod	6
1 Koncept teritoriality	7
1.1 Ukotvení teritoriality v geografii času.....	7
1.2 Teritorialita a její vývoj.....	8
2 Mentální mapy	12
3 Technická univerzita v Liberci	14
3.1 Prostory Technické univerzity v Liberci.....	15
3.2 Studenti Technické univerzity v Liberci.....	16
3.3 Mimoškolní aktivity studentů zajišťované TUL.....	17
4 Ekonomické aktivity v Liberci	19
4.1 Socioekonomická charakteristika Liberce.....	19
4.2 Ekonomické prostředí a subjekty na území Liberce.....	20
4.3 Ekonomické aktivity v centru Liberce.....	22
5 Stanovení cílů výzkumu	24
6 Metodika a průběh výzkumu	25
7 Výsledky	27
7.1 Sociodemografické charakteristiky respondentů.....	27
7.2 Vztah studentů k místům v Liberci.....	29
7.3 Časoprostorové chování studentů v Liberci.....	38
7.4 Finanční prostředky studentů utracené v Liberci.....	53
7.5 Výsledky dle mentálních map.....	54
7.5.1 Nepříjemná místa.....	54
7.5.2 Určení teritoriality studentů TUL.....	55
7.5.3 Vliv teritoriality studentů TUL na ekonomické aktivity v centru Liberce.....	62
8 Diskuse	64
Závěr	67
Seznam literatury	69
Seznam příloh	75

Seznam obrázků

Obr. 1: Hustota výskytu negativních míst v Liberci dle studentů TUL 2017.....	55
Obr. 2: Hustota výskytu studentů TUL a jejich teritorialita v Liberci 2017.....	58
Obr. 3: Intenzita využívání cest v Liberci studenty TUL chůzí a cyklistikou 2017.....	61
Obr. 4: Hustota využívání cest v Liberci studenty TUL chůzí a cyklistikou 2017.....	62

Seznam grafů

Graf 1: Podíl respondentů dle fakult, na kterých studují.....	27
Graf 2: Místa, kde se studenti cítí jako doma.....	33
Graf 3: Místa, kde se studenti TUL cítí bezpečně.....	34
Graf 4: Místa, kde se studenti TUL necítí bezpečně.....	35
Graf 5: Vztah respondentů k centru Liberce.....	36
Graf 6: Časová vytíženost studiem respondentů dle fakult.....	40
Graf 7: Místa pro samostudium.....	41
Graf 8: Místa setkávání studentů se svými spolužáky.....	42
Graf 9: Místa trávení volného času.....	43
Graf 10: Místa nákupů základních potravin.....	45
Graf 11: Oblíbené restaurace respondentů.....	46
Graf 12: Oblíbené kavárny respondentů.....	47
Graf 13: Preferovaný způsob dopravy v Liberci.....	52

Seznam tabulek

Tab. 1: Počet studentů na fakultách TUL k 20. 1. 2017.....	17
Tab. 2: Počet respondentů dle fakult, oborů a pohlaví.....	28
Tab. 3: Podíl studentů dle fakult k celkovému počtu studentů navštěvujících budovy.....	30
Tab. 4: Kladné a záporné prostory TUL dle respondentů.....	32
Tab. 5: Vztah respondentů k místu vykonávaných pravidelných aktivit.....	37
Tab. 6: Vztah respondentů k místu výkonu své práce.....	38
Tab. 7: Místa, která respondenti nenavštívili.....	50
Tab. 8: Respondenty nejvyužívanější linky MHD Liberec.....	53

Seznam použitých zkratk

ASC	Akademické sportovní centrum
CxI	Ústav pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace
ČSÚ	Český statistický úřad
DPMLJ	Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou
EF	Ekonomická fakulta
FA	Fakulta umění a architektury
FM	Fakulta mechatroniky, informatiky a mezioborových studií
FP	Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická
FS	Fakulta strojní
FT	Fakulta textilní
FZS	Fakulta zdravotnických studií
KTV	katedra tělesné výchovy
KVK	Krajská vědecká knihovna
MHD	městská hromadná doprava
NC	nákupní centrum
OC	obchodní centrum
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
TUL	Technická univerzita v Liberci
UKN	Univerzitní knihovna
USK	univerzitní sportovní klub
VSK	vysokoškolský sportovní klub

Úvod

Tato práce pojednává o teritorialitě studentů Technické univerzity v Liberci a jejím vlivu na ekonomické aktivity v centru Liberce. Studenti jsou významnou složkou obyvatel Liberce, jelikož mají své charakteristické časoprostorové chování, odlišné od ostatních skupin obyvatelstva. To se projevuje například volbou návštěvy jiných obchodů a další institucí či zařízení. Mají také rozdílné množství finančních prostředků a využívají specifických služeb. I na samotném Liberci je patrné, že se jedná o město univerzitní. Město má však vliv na studenta také v době, kdy je teprve uchazečem a zároveň ho ovlivňuje i po ukončení studia, kdy získané zkušenosti s městem, mohou vést absolventa k tomu, aby si Liberce zvolil jako místo svého bydliště. Pro město je důležité neustále přitahovat vysoce kvalifikované pracovní síly, i z tohoto důvodu by mělo být tedy v jeho zájmu spolupracovat s univerzitou.

Práce je rozdělena do dvou částí. V první části je vysvětleno pojmání teritoriality, včetně jejího vývoje, chápání a zasazení do konceptů geografie. Následně představuje Technickou univerzitu v Liberci a její prostory, kromě toho také činnosti, které jsou pro život studenta důležité, včetně aktivit mimoškolních. Další podkapitola se věnuje studentům univerzity a jejich charakteristice. Součástí této části jsou také informace o Liberci a jeho ekonomických činnostech.

Praktická část představí předmět, průběh a výsledky výzkumu. S využitím metody strukturovaného rozhovoru se studenty TUL budou získávána data zahrnující místa, kde tráví nejvíce času, jejich vztah k těmto místům a hlavní trasy využívané při jejich pohybu v Liberci. Součástí rozhovoru je také vytvoření mentální mapy Liberce, kdy respondenti do topografické mapy města zaznamenají lokality a cesty dle svých preferencí. Na základě získaných dat budou určeny stěžejní lokality – teritoria, která navštěvuje největší počet studentů, a výsledky budou vizualizovány do mapové podoby. Díky těmto metodám a výsledkům z nich získaných bude možné posoudit i pravděpodobný vliv a dopad na ekonomické aktivity v centru Liberce.

1 Koncept teritoriality

1.1 Ukotvení teritoriality v geografii času

Předmětem výzkumu je tzv. teritorialita studentů. Nejprve je tedy nutné objasnit tento pojem vážící se k prostorovému chování. Studium prostorového chování se zabývá geografie času, anglicky zvaná *time-geography* (Osman 2010, s. 35).

Geografie času je ukotvena v behaviorálních přístupech, které se zabývají kognitivními procesy, stojícími za prostorovým rozhodováním a chováním člověka. Geografie času, jakožto jeden z nejčastěji používaných přístupů či konceptů k výzkumu prostorového chování jedinců, vznikla na univerzitě v Lundu. Prvotním impulzem k jejímu vývoji byly studie švédských geografů z konce 19. století, zabývající se zpočátku šířením inovací, které se původně objevují v kulturní geografii. Základy směru položil Friedrich Ratzel. Důležité jsou však především studie Torstena Hägerstranda, který v roce 1953 vydal základní dílo, věnující se právě difuzi inovací. Význam těchto prací stojí na přidání čtvrtého rozměru – času do geografických výzkumů (Frantál 2012, s. 10).

Prostor a čas hrají v geografii času klíčovou roli ve fungování společnosti a v životě jedinců, to zdůrazňuje neopakovatelné propojení místa a časového okamžiku. Každý jedinec má k dispozici čas vázaný k určité prostorové lokaci. Geografie času si dává za cíl zachycení, analýzu a interpretaci této čtyřrozměrné dynamiky (Frantál 2012, s. 11).

K základním požadavkům, které ovlivňují *existenci člověka v prostoru a čase*, dle Hägerstranda a Martenssona patří:

- nedělitelnost lidského jedince,
- omezený čas, který má každý jedinec k dispozici,
- omezená schopnost jedince účastnit se více než jedné aktivity v daném čase,
- fakt, že každá aktivita má své trvání,
- fakt, že přesuny mezi body v prostoru spotřebovávají čas,
- omezená kapacita prostoru,

- omezená velikost prostoru,
- fakt, že každá situace je nevyhnutelně zakotvená v situacích minulých (Pred in Frantál 2012, s. 11).

Tyto předpoklady platí vždy a umožňují aplikaci konceptů a metod do geografie času (Pred in Frantál 2012, s. 11).

Významný zlom ve vývoji geografie času představoval článek Torstena Hägerstranda z roku 1962, ve kterém se poprvé objevuje koncept „*stanice*“ (station). Stanice představují prostředí či lokality, ve kterých jsou realizovány určité aktivity, někdy jsou nazývané také jako pilíře nebo tuby, kterými prochází časoprostorová trajektorie – *cesta* (path) v průběhu dne, týdne, roku a podobně. Stanicí se stává lokalita po příchodu a přestává jí být poté, co ji jedinec opustí proto stanicí může být například bydliště, zastávka veřejné dopravy, restaurace a další (Golledge, Stimson in Osman 2010, s. 35).

Na jedincovo časoprostorové chování však působí řada omezení (constraints), které ho ovlivňují. Tato omezení byla také popsána Torstenem Hägerstrandem (Osman 2010, s. 37). Prvním z nich jsou **omezení fyziologická**, mezi které lze zařadit například minimální délku spánku, ale i další fyziologické potřeby člověka (Hägerstrand in Osman 2010, s. 38). Tato omezení nemají limitující charakter v případě jednání jedince, ale determinují jeho denní režim (Pospíšilová, Ouředníček 2011, s. 102). Dále sem patří **styková omezení**, jenž spočívají v potřebě osob, prostor, nástrojů či infrastruktury k vykonávání určitých aktivit. Posledním typem jsou **mocenská (autoritativní) omezení**, která představují hranice stanovené mocenským systémem společnosti. Což znamená, že z důvodu legislativních pravidel nebo například ekonomických bariér jedinec smí, či je schopen provozovat určité aktivity v určitém čase a na určitém místě (Hägerstrand in Osman 2010, s. 38).

1.2 Teritorialita a její vývoj

Koncept teritoriality se poprvé objevuje v biologických vědách, kde představuje členění prostoru do několika částí. Toto dělení vycházelo zejména z vývojového a konkurenčně soutěživého principu mezi živočišnými a rostlinnými druhy. Teritoriálním chováním živočichů se v 17. století prvotně zabýval John Ray. Později se jí věnoval i Henry Eliot Ho-

ward, Konrad Lorenz, Nikolaas Tinbergen nebo Robert Ardreye, a to se zaměřením na teritorialitu ryb a ptactva. Teritoriální chování, ale není záležitostí všech živočišných druhů (Osman 2014, s. 39–40).

V sociálních vědách je teritorialita vnímána zejména jako nástroj sociální moci vedoucí k ovládnání specifického prostředí, k uspokojení takových lidských potřeb umožňující projev vlastní identity a skrz tuto identitu dále i potvrzení odpovídajícího společenského postavení (Knox in Osman 2014, s. 40). Mezi teritoriálním chováním člověka a živočichů se projevuje řada rozdílů. Životní prostředí člověka vytváří strukturovanější a symboličtější povahu než prostředí živočichů. Rozdíly pramení zejména z toho, že člověk určité potřeby, které jsou zajišťovány u živočichů pomocí teritoriálního chování, zajišťuje prostřednictvím neteritoriálních prostředků: penězi, sociálním statutem, postavením či mocí (Osman 2014, s. 40).

Hlavní rozdíly mezi zvířecím a lidským teritoriálním chováním popsal v roce 1970 Altman. Rozdíl vidí v motivech teritoriálního chování, u člověka je dle něho vyvoláno řadou sociálně a kulturně formovaných motivů, kdežto u živočichů je stimulováno především zachováním vlastního druhu. Mezi další rozdíly patří i to, že lidské teritorium je větší a flexibilnější, není omezeno jen na přivlastňování prostoru, ale zaměřuje se i na další objekty či dokonce ideje. Teritorium je u člověka chápáno spíše symbolicky, na jeho narušení není reagováno útekem či agresí, má možnost volby a jeho chování není vyvoláno instinktivními mechanismy. Posledním popsaným rozdílem je to, že teritoriální chování člověka a jeho potřeba soukromí souvisí zejména s estetickým vnímáním (Altman in Osman 2014, s. 40–41).

Nejvýraznější rozvoj konceptu nastal v 2. polovině 20. století, konkrétně v 60. letech a je spojen s autory, jako jsou Lipman, Haber, Edney nebo Suttles. Suttles popsal **časovou teritorialitu**, která dokládá, že teritoria nejsou spojena pouze s prostorovými souřadnicemi, ale jsou vymezena i časově (Černoušek in Osman 2014, s. 40–41; Osman 2014, s. 40–41).

V souvislosti s teritorialitou nelze opomenout také autora díla: **Human territoriality: its theory and history**, kterým je Robert Sack (Osman 2014, s. 41). Definice lidské teritoriality Roberta Sacka (1983, s. 55) zní: „*Human territoriality is a vast, yet often neglected, fa-*

cet of human behavior by considering it to be a strategy for influence or control. “ Volně přeloženo, Sack pokládá lidskou teritorialitu za obsáhlý, avšak často opomíjený aspekt lidského chování, jenž je považován za strategii vedoucí k ovládnutí a kontrole (Osman 2014, s. 42).

Tentýž autor určil následně **tři základní významy teritoriality**, kterými jsou:

- prostorová organizace určitého území,
- určitá forma komunikace,
- usilování o prosazení kontroly a skrze ní i moci (Sack in Osman 2010, s. 62).

Podle Sacka existují rozdíly v pojetí teritoriality jak mezi různými kulturami, tak i v různém časovém období. Moderní pojetí západní teritoriality je založeno na soukromém vlastnictví a materiálním založením člověka, což znamená, že teritoria v západní kultuře organizují společnosti na základě osobního majetku (Sack in Osman 2010, s. 62).

Problémem ve vyjádření lidské teritoriality je, že *často nevytváří konkrétně ohraničené území*. Podle Sacka jde především o uplatnění kontroly nad místy, regiony, scénami, krajinami a pohledy, a to se všemi jeho součástmi. Potíž je také ve vymezení měřítka tohoto konceptu. Kupříkladu Lyman a Scott rozlišili **čtyři typy teritorií**:

- **veřejné teritorium**: všechny prostory, do kterých má jedinec přístup, a ve kterých je akce dobrovolná
- **domácí teritorium**: prostory důvěrně známé, kde jedinec pocítuje relativní svobodu a určitou kontrolu s dosaženým vyšším stupněm intimity; například: škola, ale také centrální oblast teritoria
- **interakční teritorium**: vymezeno situačně, neviditelnou hranicí, nazývanou „sociální membránou“
- **tělesné teritorium**: prostor vlastního těla a jeho nejužší intimní okolí (Lyman, Scott in Osman 2014, s. 43)

Uvedené rozdělení je pouze příkladem, existuje jich mnohem více. Každý autor se přiklání k jiným měřítkovým kategoriím či vytváří vlastní, a to na základě odlišných principů.

Nejpoužívanější typologii vytvořil v roce 1975 Altman, který vymezil tři kategorie teritoria, především *dle míry pocíťovaného vlastnictví daného teritoria a pravděpodobnosti obrany před vpádem cizince*:

- **primární**: dům, byt, kancelář
- **sekundární**: školní třída, veřejná pláž
- **veřejné** (Bell et al. in Osman 2014, s. 43)

Teritorialita je řízena především vztahem k prostoru, který se neustále mění (Osman 2014, s. 45). Rozvoj lidské teritoriality je dynamický, avšak v současné době uplatňovaný zejména na poli environmentální psychologie (Osman 2010, s. 61).

Pro empirickou část práce je podstatná **lidská teritorialita ve městě**, která je spjata s určitými charakteristikami. Ve městech se lidská teritorialita řídí zejména společenskými pravidly ochrany jednotlivých míst, respektive částí teritoria (Sack in Osman 2014, s. 43). V současnosti se život ve městech odehrává přes propojování většího množství od sebe vzdálenějších lokalit. Ty jsou překonávány především pomocí hromadné či individuální dopravy, ale také zařízeními, sloužícími k přenosu informací, mezi které patří telefon, internet a další (Muliček et al. 2013, s. 793–794).

Koncept však naráží na spoustu dalších souvisejících prostorových konceptů, které se vzájemně prostupují (Osman 2010, s. 63). Jedním z nich je například **akční prostor (action space)**, Wolpertem popsáný jako souhrn všech míst, která mají pro člověka nějaký užitek. Podobným konceptem je také **prostor aktivit (activity space)**, charakterizovaný jako určitý soubor konkrétních míst, se kterými přichází člověk do přímého kontaktu skrze každodenní aktivity. Nejedná se o spojitý prostor, avšak o konkrétní lokality, které jsou fixované pravidelným provozováním určitých činností (Schönfelder in Osman 2010, s. 54–55).

2 Mentální mapy

Pojem mentální (kognitivní) mapy představuje mapy, uložené v lidském vědomí. Během života se neustále mění a dochází k doplňování těchto „obrazů“ a jejich zpřesňování. Kromě toho, prochází také procesem zapomínání a deformací. Zjednodušeně řečeno, se jedná o představu člověka o okolním prostoru. Jejich obsah je tvořen tím, co jedinec považuje ve svém okolí za subjektivně nejpodstatnější, je tedy opakem objektivní skutečnosti (Siwek 2011, s. 88).

V odborných publikacích se mentální mapy poprvé objevují v dílech amerického urbanisty Kevina Lynche, a to v 60. letech 20. století (Lynch in Siwek 2011, s. 88). Následně se objevuje v anglosaské humánní geografii (Downs, Stea et al. in Siwek 2011, s. 88). První pokus aplikace této metody v Československu přichází v podobě hodnocení kvality životního prostředí na příkladu Bratislavy, jehož autory jsou Ira a Paulov (Ira, Paulov in Siwek 2011, s. 88). V české části Československa byly podstatné články manželů Hynkových zaměřené na vnímání Boskovic a využití mentálních map v ekologické výchově v 80. letech 20. století. (Hynek, Hynková in Siwek 2011, s. 88).

Nejen proto, že se o mentální mapy pokouší představitelé odlišných společenských věd (kromě geografie, také psychologie, sociologie, kartografie), je jejich definice obtížná. Nejčastěji je však geografové vyjadřují jako grafické (kartografické nebo schematické) vyjádření lidských představ o geografickém prostoru, o jeho kvalitě nebo uspořádání (Siwek 2011, s. 89).

Na formování mentálních map v lidské mysli má vliv několik faktorů, mezi něž patří například: informace z médií, vzdělání, osobní zkušenosti, názory blízkých a další. Tyto informace však nemusí být pravdivé a jsou navíc proměnlivé v čase. Subjektivní obraz reality je zkoumán individuálními nákresy map, které se shromáždí k vytvoření reprezentativního vzorku. Při analýze se zjišťují převládající představy o území. Podstatnou součástí jsou kromě map i doplňující otázky vedoucí k odhalení obecnějších charakteristik zkoumaného území (Siwek 2011, s. 89–90).

Na základě *vztahu zkoumaného jevu k realitě* se mentální mapy dělí do dvou skupin:

1. **Komparativní mentální mapy:** označované také jako „lynchovský“ typ, podle jejich autora Kevina Lynche. Představují mapu, vztahující se k realitě, ve které lze hodnotit správnost a shodnost s realitou. Příkladem může být schéma linek městské dopravy (Siwek 2011, s. 90).
2. **Preferenční mapy:** označované jako „gouldovské“, dle autora Petera Goulda – geografa Pensylvánské státní univerzity. Jak název napovídá, jedná se o mapu preferencí, u níž nelze hodnotit její správnost ani míru shody se skutečností. Obsahuje pouze kvalitativní soudy (Siwek 2011, s. 92).

Metoda preferenčních mentálních map bude využita v praktické části práce. Preferenční mapy vznikají zaznamenáváním vybraných částí geografického prostoru, administrativních jednotek nebo geometrických tvarů respondenty (Siwek 2011, s. 93).

3 Technická univerzita v Liberci

Technická univerzita v Liberci je veřejnou vysokou školou univerzitního typu od 1. ledna 1995. Vznikla však již v roce 1953 původně jako Vysoká škola strojní (Technická univerzita v Liberci 2017a). Důležitým milníkem v historii univerzity byl vznik nových fakult s humanitním zaměřením v 90. letech minulého století jako reakce na aktuální trend spojený s ustupujícím významem technických oborů a přechodem k oborům humanitně zaměřeným (Vild, Žemlička 2003, s. 7).

K červnu 2016 měla univerzita šest fakult a dva vysokoškolské ústavy (Technická univerzita v Liberci 2017a). Dnem 11. srpna 2016 se však jeden z ústavů stal fakultou, a tím byl původní Ústav zdravotnických studií (Kočárková 2016). V současnosti má tedy univerzita tyto fakulty a vysokoškolský ústav (v závorce jsou uvedené jejich zkratky):

- Fakulta strojní (FS)
- Fakulta textilní (FT)
- Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická (FP)
- Ekonomická fakulta (EF)
- Fakulta umění a architektury (FA)
- Fakulta mechatroniky, informatiky a mezioborových studií (FM)
- Fakulta zdravotnických studií (FZS)
- Ústav pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace (Cxl) (Technická univerzita v Liberci 2016)

Unikum představuje textilní fakulta, která je jediná svého druhu v Evropě (Technická univerzita v Liberci 2016). Budovy univerzity se rozkládají na několika místech v Liberci, její sídlo se nachází ve Studentské ulici č. p. 1402/2. TUL nabízela k červnu 2016 celkem 69 studijních programů a 128 studijních oborů a to v rámci tří stupňů vysokoškolského vzdělání: bakalářském, magisterském a doktorském (Technická univerzita v Liberci 2016).

Univerzita nabízí také studium v rámci celoživotního vzdělávání, výzkumné činnosti a spolupráce se zahraničím. Studium poskytuje v libovolném věku v rámci dalšího vzdělávání a také v rámci tzv. Dětské univerzity. Při studiu je uplatňován evropský kreditní systém ECTS (Technická univerzita v Liberci 2013, s. 3).

Díky existenci Technické univerzity se Liberec může právem označovat za univerzitní město, ke kterému se pojí mnohá specifika. Tento fakt přináší výhody oběma stranám – univerzitě a městu. Liberec nabízí studentům příjemné a dynamické prostředí s přírodně bohatým okolím. Naopak TUL poskytuje městu stále nové a mladé osoby. Univerzita spolupracuje i s celým libereckým krajem, hlavní náplní spolupráce je společný postup při plánování investic do rozvoje vzdělání. Kromě toho se výsledek spolupráce projevuje i v konkrétních aktivitách v problematice školství (Vild, Žemlička 2003, s. 9, 11).

3.1 Prostory Technické univerzity v Liberci

TUL se ve svém domovském městě rozkládá na několika místech, jak je zmíněno v předchozí kapitole. Její jednotlivé budovy jsou vyznačeny na mapě v příloze A. V té představují smíšené budovy, budovy s různorodými funkcemi, jako je v případě budovy H – posluchárny, menza a knihovna. Ostatní budovy reprezentují především stavby s posluchárnami a učebnami.

Hlavní areál univerzity leží v městské čtvrti Staré město na Univerzitním náměstí, kde stojí nejvíce univerzitních budov a kde také sídlí rektorát univerzity. Konkrétně se jedná o devět budov označených písmeny A, B, C, D, E, F, G, L a IC. Ve většině z těchto budov se nachází posluchárny určené k výuce. Dále patří k TUL budovy H, N, P, S a T, které neleží v prostoru Univerzitního náměstí, ale v jiných částech Liberce a budova N, jež se nachází v Jablonci nad Nisou (Mapový portál města Liberce 2017; Technická univerzita v Liberci 2017b).

K univerzitě také patří koleje. TUL poskytuje studentům ubytování ve dvou areálech. Prvním z nich je areál Vesec s kapacitou 354 lůžek. Větším areálem je poté Harcov nabízející 3 084 lůžek. Ubytování poskytuje také Unihotel, sídlící na budově H s 87 lůžky a Ubytovna Dolní Hanychov (Technická univerzita v Liberci 2016).

Areál kolejí Harcov zahrnuje sedm budov: A, B, C, D, E, F a M. Vesec je tvořen pouze jednou budovu, označenou písmenem I (Technická univerzita v Liberci 2017b).

Stravování je zajišťováno prostřednictvím tří menz a dvou bufetů. Menzy ani bufety nepředstavují samostatné budovy, ale jsou součástí jiných. Menzy jsou označeny dle ulice či místa, ve které se daná budova nachází. První je menza Husova, která je součástí budovy F. Dále menza Harcov na budově M a menza Voroněžská patřící do budovy H (Technická univerzita v Liberci 2016; Technická univerzita v Liberci 2017b).

K univerzitě náleží také dvě sportoviště. Prvním z nich je Tělocvična Harcov, která je součástí areálu kolejí a druhým je Sportovní stadion, jenž je součástí budovy M (Technická univerzita v Liberci 2017b).

Poslední součástí je Univerzitní knihovna TUL nacházející se na budově H. Knihovna spravuje také dvě pobočky, a to knihovnu FA a knihovnu UKN ve studentském klubu TUL (Technická univerzita v Liberci 2016, Technická univerzita v Liberci 2017b).

3.2 Studenti Technické univerzity v Liberci

K roku 2015 studovalo na TUL celkem 6 761 studentů. Nejvíce z nich byli posluchači studijního oboru Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické, a to s počtem 2 091 studentů. Druhý nejvyšší počet studentů zaznamenala Ekonomická fakulta s 1 443 studenty. Na FT studovalo 1 063 studentů a na FS 978 osob. Dále následovala FM s 602 studenty, poté původní Ústav zdravotnických studií s 298 studenty a nejméně osob studovalo na FA – 289 studentů. V porovnání s rokem 2014 došlo k úbytku studujících na všech fakultách o 4–10 % (Technická univerzita v Liberci 2017b).

Tabulka č. 1 zobrazuje rozložení počtu studentů na jednotlivých fakultách TUL k 20. lednu 2017. Pořadí dle počtu studujících je stejné jako v roce 2014, což je dáno kapacitou studijních oborů, které každá z fakult nabízí. Počet studentů se stejně jako mezi lety 2014 a 2015 snížil, a to o 600 studentů, tedy téměř o 9 % (Technická univerzita v Liberci 2017b). Na kolejích je tedy dle celkového počtu studentů, možné ubytovat necelých 50 % .

Tab. 1: Počet studentů na fakultách TUL k 20. 1. 2017

Fakulta	Počet
FP	1 984
EF	1 311
FT	1 005
FS	834
FM	539
FA	271
FZS	260
Celkem	6 161

Zdroj: vlastní zpracování dle MŠMT 2017

3.3 Mimoškolní aktivity studentů zajišťované TUL

Přestože je hlavní činností TUL vzdělávání studentů a vědecký výzkum, při formování budoucí inteligence hrají významnou roli i aktivity mimoškolní, na nichž se v některých případech podílí i samotná univerzita. Mezi ty patří například Majáles, který je s pauzou uskutečňovaný dodnes, či pěvecký sbor s taneční skupinou, ze které se později stala cimbálová kapela (Golka, Vild 2013 s. 22; Studentská unie Technické univerzity v Liberci 2017a).

Aktivity studentů ve volném čase měl původně od založení univerzity ve své kompetenci Československý svaz mládeže, jehož zásluhou vznikl v roce 1964 studentský klub. Ten byl ovšem v únoru 1965 nahrazen novým klubem s kapacitou 50 osob. V Barvířské ulici byl v únoru 1967 otevřen nový klub, nazvaný Klub „S“ vybavený sálem, dvěma knihovnami a kavárnou. Klub měl široké možnosti využití, mezi které patřily besedy, divadelní, literární nebo hudební pořady a další (Golka, Vild 2013 s. 22).

Důležitým prvkem trávení volného času je sport, který dodnes zajišťuje katedra tělesné výchovy. V roce 1953 tyto aktivity poskytovala společně s KTV i Tělovýchovná jednota Slavia VŠ Liberec nabízející sporty jako bylo lyžování, košíková, odbíjená, karate a další (Golka, Vild 2013 s. 22). Tělovýchovná jednota dále existuje pod názvem USK Slavia TU Liberec a v současnosti je tvořena osmi oddíly s více jak 60letou tradicí (VSK SLAVIA TU

Liberec o. s. 2017a). Počet studentů ve všech oddílech je 42 z celkového počtu 325 osob (VSK SLAVIA TU Liberec o. s. 2017b).

V posledních letech pořádá KTV pravidelně soutěže na úrovni oblastních přeborů, ale také akademických mistrovství republiky i světa. Prostory moderního sportovního areálu TUL, který leží v blízkosti kolejí Harcov, byly vybudované v 80. letech 20. století. V tomto areálu se pravidelně koná mnoho sportovních aktivit a působí tu také VSK (Golka, Vild 2013 s. 22). V současné době se v areálu nachází dvě velké tělocvičny, posilovna, herna stolního tenisu, fotbalové hřiště, tenisové kurty, nafukovací hala s dalšími tenisovými kurty, tři aerobní sály, sauna a horolezecká stěna (Katedra tělesné výchovy 2017a).

Součástí KTV je i Akademické sportovní centrum, které také využívá prostory sportovního areálu. Svou činnost zahájilo v akademickém roce 2006–2007 a jeho hlavní činnosti je poskytování sportovního vyžití studentům TUL nad rámec výuky, jako je například fotbal, tenis, badminton, basketbal, volejbal, ale i třeba plavání (Katedra tělesné výchovy 2017a; Katedra tělesné výchovy 2017b). ASC nabízí také účast v Harcovských ligách v rámci čtyř druhů sportu: fotbal, florbal, streetbasketbal a volejbal (Katedra tělesné výchovy 2017c).

Další organizací, zaměřenou na aktivity mimoškolní je Studentská unie TUL, která funguje od dubna roku 2011 jako studentské občanské sdružení, a to na základě dobrovolného zapojení studentů a zaměstnanců TUL. Její hlavní činnost je zaměřena na zpříjemnění a zkvalitnění prostředí univerzity nejen pro studenty a zaměstnance, ale i pro její návštěvníky. Mezi její organizované aktivity patří různorodé společenské a kulturní události, projekty, vzdělávací semináře či workshopy uskutečňované ve spolupráci s univerzitou. Příkladem těchto událostí je studentský festival s názvem NaTUL!, kterým je zahájen akademický rok. Dále je to Reprezentativní ples TUL, Vánoční a Velikonoční trhy, již avizovaný Majáles a další menší akce (Studentská unie Technické univerzity v Liberci 2017).

4 Ekonomické aktivity v Liberci

4.1 Socioekonomická charakteristika Liberce

Liberec je statutární město Libereckého kraje, které leží na severu České republiky. Se svou rozlohou 106,12 km² je desátým největším městem v republice. Město leží 20 km od hranice s Německem a 15 km od hranice s Polskem, které tvoří řeka Nisa. Výhodné je také dopravní spojení s hlavním městem Prahou, které se nachází necelých 100 km od Liberce (Statutární město Liberec 2014, s. 32).

Liberec patří tedy pod Liberecký kraj a k okresu Liberec (Statutární město Liberec 2014, s. 33). Město také zastává funkci správního orgánu obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným úřadem (MMR ČR 2016). Samotné území Liberce je rozděleno na 26 katastrálních území a 35 městských čtvrtí (Statutární město Liberec 2014, s. 33).

K 1. lednu 2016 žilo v Liberci 103 288 obyvatel (MMR ČR 2016). V porovnání s předchozími lety se tento počet od roku 2005 zvyšuje (ČSÚ 2015). Dne 1. července 2015 zde žilo 102 825 obyvatel, z nichž bylo 53 284 žen a 49 541 mužů. Jak již bylo zmíněno, počet obyvatel se od roku 2005 zvyšuje, od roku 1999 do roku 2004 se však tento počet s výjimkou roku 2003 snižoval. V roce 2003 byl totiž přirozený úbytek obyvatelstva převyšena imigrací obyvatel, což se projevilo celkovým nárůstem v počtu obyvatel. K 31. prosinci 2015 byl celkový přírůstek 726 obyvatel, z tohoto počtu představovalo 79,2 % přistěhované obyvatel (ČSÚ 2015). Migrační přírůstek je zapříčiněn nárůstem pracovních příležitostí. Rozvoj neprobíhá pouze na úrovni sekundárního sektoru, ale projevuje se i v terciárním a kvartérním sektoru, vytváří tedy potenciál pro příchod vzdělaných a kvalifikovaných osob (Statutární město Liberec 2014, s. 33).

Silné stránky města jsou také dostupnost standardních bytů, kvalita životního prostředí, ale především i přírodně zajímavé okolí (Statutární město Liberec 2014, s. 33). Liberec leží mezi svahy Jizerských hor a Ještědsko-kozákovského hřbetu v Liberecké kotlině, v povodí řeky Nisy a jejích přítoků. Kromě toho se na území nachází několik přírodních rezervací a památek. Významným prvkem je také liberecká přehrada vybudovaná na Harcovském potoce (Statutární město Liberec 2014, s. 32).

Dle vzdělanostní struktury na základě výsledků SLDB 2011 žilo v Liberci nejvíce osob zastupujících kategorii středního vzdělání bez maturity. Z celkového počtu obyvatelstva nad 15 let, což bylo 88 102 osob, čítala tato skupina obyvatel 26 372 osob. V těsném závěsu následovala s počtem 25 217 osob kategorie s úplným středoškolským vzděláním, tedy zakončeným maturitou. Na třetím místě bylo 13 309 obyvatel se vzděláním základním včetně nedokončeného. Přestože počet vysokoškolských vzdělaných je ze všech skupin s počtem 13 128 nejnižší, v porovnání s ostatními obcemi České republiky se jedná o vyšší číslo, které je v Liberci podpořeno existencí Technické univerzity v Liberci (ČSÚ 2017a).

4.2 Ekonomické prostředí a subjekty na území Liberce

Ekonomická charakteristika obyvatel

V Liberci dle výsledků SLDB 2011 žilo celkem 50 750 ekonomicky aktivních osob, z nichž 4 785 tvořilo nezaměstnané obyvatelstvo. Počet ekonomicky neaktivních představoval 45 365 obyvatel (ČSÚ 2017a). Míra nezaměstnanosti se díky zahraničním investicím a zdejšími podnikatelským subjektům, kterým je věnovaná následující kapitola, pohybuje pod celorepublikovým průměrem, problémem však zůstává dlouhodobá nezaměstnanost (Statutární město Liberec 2014, s. 37).

Z ekonomicky aktivních obyvatel je nejvíce osob zaměstnaných ve stavebnictví, a to 11 449. Na druhém místě, dle zaměstnanosti na základě odvětví, je obchod a opravy motorových vozidel, který čítá, ale téměř o 7 000 osob méně. Přibližně stejný počet osob je dále zaměstnán v oblasti stavebnictví, vzdělávání a zdravotní a sociální péči. Poté následuje veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení a doprava a skladování. Nejnižší podíl osob zaměstnává zemědělství, lesnictví či rybolov a představuje pouze necelé 0,4 % (MMR ČR 2016).

K 28. únoru 2017 bylo registrováno na úřadu práce 3 785 uchazečů o zaměstnání, z nichž přibližně 54,1 % tvoří ženy. Podíl nezaměstnaných osob tvořil 5,6 %, u žen poté 6,1 %. Uvedené podíly osob jsou vypočítány jako podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v produktivním věku, tedy 15–64 let, z celkového počtu obyvatel v této věkové kategorii. V tomto období nabízel úřad práce 2 048 pracovních míst, počet uchazečů na jedno pra-

covní místo byl tedy přibližně 1,8 osob (ČSÚ 2017b).

Ekonomické prostředí

Tradicí Liberce je z ekonomického hlediska především strojírenství a textilní průmysl. V současnosti patří k hlavním průmyslovým odvětvím průmysl automobilový a s ním spojená výroba součástek a náhradních dílů. V Liberci je poměrně pevná podnikatelská základna zaměřená na výrobu strojů a přístrojů, komponentů pro výrobu automobilů nebo například plastů. Své zastoupení ve městě však mají i jiná odvětví, mezi které patří průmysl textilní, elektrotechnický, potravinářský, stavebnictví, chemický, slévárenský, elektronický a v neposlední řadě také obchod. Dochází zde také k rozvoji kvartérních oblastí, mezi které patří nanotechnologie, což je podpořeno již zmíněnou existencí TUL. Malé podniky jsou zastoupeny především subjekty zaměřenými na terciární sektor, tedy služby (Statutární město Liberec 2014, s. 37).

Důležitá je vysoká úroveň občanské vybavenosti, a to nejen z hlediska základních, ale i doplňkových služeb, mezi které se řadí kulturní či sportovní zařízení a mnoho dalších. Pro Liberec je typická jak velká koncentrace podnikatelských subjektů, tak i vysoká míra zahraničních investic, která má pozitivní vliv na ekonomickou stabilitu a nezaměstnanost, jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole (Statutární město Liberec 2014, s. 37).

Na území Liberce se nachází dvě velké průmyslové zóny. První je průmyslová zóna Liberec – Jih zaměřena na průmyslovou výrobu. V severozápadní části města leží průmyslová zóna Liberec – Sever s převahou obchodních center (Statutární město Liberec 2014, s. 37). V čele této zóny stojí NC Géčko a OC Globus, které k roku 2015 zahrnovaly 53 obchodů a jiných institucí poskytující různorodé služby. Dále jsou zde lokalizovány větší obchodní domy a nákupní park Severka, zahrnující deset volně stojících obchodů (Centrum nákupů Sever 2016).

Ke konci roku 2016 mělo své sídlo na území Liberce celkem 33 415 ekonomických subjektů. Z celkového počtu však jen u téměř 50 % nebyla zjištěna jejich ekonomická aktivita. Většinu podnikatelských subjektů tvořily fyzické osoby s počtem 25 023 osob. Živnostníci s cca 92,5 % představovali nejpočetnější skupinu mezi fyzickými osobami, 1 795 osob vykonávalo svobodná povolání a zemědělství podnikatelé čítali 79 jedinců (ČSÚ 2016).

Kromě fyzických osob, mělo své sídlo na území Liberce také 8 392 právnických osob. Obchodní společnosti tvořily z tohoto počtu přibližně 61,8 %. Ze zbylého podílu tvořily cca 12,8 % spolky. Okolo 200 osob dále reprezentovalo družstva či pobočné spolky (ČSÚ 2016). Velmi zastoupené jsou především mikropodniky, jejichž počet zaměstnanců nepřekračuje číslo 9 (Statutární město Liberec 2014, s. 37). V současné době není předpokládán rozvoj podnikání, a to kvůli vyčerpání kapacity průmyslových zón a špatné dopravní napojitelnosti brownfields¹ ve městě. Kritizována je také například nedostatečná podpora rozvoje podnikání, zahrnující podporu malého a středního podnikání (Statutární město Liberec 2014, s. 55).

Mezi největší zaměstnavatele na území Liberce patří: Krajská nemocnice, a. s., TUL, DENSO MANUFACTURING CZECH, DPMLJ, Statutární město Liberec, SYNER, s. r. o., Liberecký kraj a další (Statutární město Liberec 2014, s. 38).

I přes hustou síť kulturních a sportovních zařízení vznikají na tomto poli problémy. Mezi ně patří především nedostatek možností bezplatného trávení volného času. Jak uvádí Strategie rozvoje statutárního města Liberce 2014–2020, je potřeba řešit stav infrastruktury se zaměřením na sport, kulturu a další volno-časové aktivity, případně rekonstrukce a modernizace těchto zařízení. Dále je problémem vysoký podíl nákupních ploch ve městě. Hustá síť obchodů by v určitých oblastech města mohla vytlačovat funkci bydlení. Nákupní plochy jsou z 80 % umístěny v centru města, kde je ubytováno přibližně 48 % obyvatel města. Koncentrace nákupních ploch má také negativní dopad na dopravu. Především lokalizace obchodů v centru a na jihu území města způsobuje vyšší hustotu dopravy související s vyššími nároky na parkovací místa (Statutární město Liberec 2014, s. 54).

4.3 Ekonomické aktivity v centru Liberce

Vymezení centra

Území města je dle územního plánu Liberce rozděleno do jedenácti urbanistických sektorů

¹ Zahrnují pozemky a nemovitosti v rámci urbanizovaného území, které přišly o svou funkci a využití, jsou opuštěné a často vytvářejí ekologickou zátěž a obsahují zdevastované výrobní či jiné budovy (Regionální Informační Servis 2017).

se specifickým místním charakterem. Jedním z nich je i centrum označené číslem 001 (viz přílohu B), to zabírá část katastrálních území Liberec a Horní Růžodol. Patří do něho historické centrum města s náměstím Dr. Edvarda Beneše, které je zároveň městskou památkovou zónou. Hranice této části je vedena po radiálách 1. máje a dále ulicí Chrastavskou, Sokolskou, Ruprechtickou, Zhořeleckou, Husovou, Jabloneckou a Milady Horákové (Plašil 2016, s. 22–23).

S hranicemi městských čtvrtí daný sektor plně nekoresponduje, pouze části některých z nich kopíruje. Zcela zabírá plochu městských čtvrtí Perštýn a Nové Město, dále zasahuje do severovýchodní části čtvrti Jeřáb, západní části Starého Města a Kristiánova a části Horního Růžodolu (Mapový portál města Liberce 2017).

Univerzitní kampus spadá do urbanistického sektoru 002 severovýchod, který na své jihovýchodní straně sdílí hranici s centrem. Východně od centra a pod sektorem severovýchod poté navazuje sektor východ 003, do kterého patří koleje Harcov (Mapový portál města Liberce 2017).

Obchodní a nákupní centra

Důležitým bodem v centru je kromě náměstí Dr. Edvarda Beneše především terminál MHD Fügnerova, odkud navazují veškeré linky MHD, i z tohoto důvodu je zde velká koncentrace lidí. V blízkosti tohoto terminálu, na Soukenném náměstí, stojí obchodní centrum Forum, které nabízí služby více než 120 obchodů (OC FORUM Liberec 2017). Naproti Foru stojí obchodní centrum Delta s podstatně nižším počtem obchodů. Jeho důležitou částí je od roku 2016 pobočka jídelního zařízení Jiřího Bláhy – Bláha catering. Jedná se již o devátou pobočku v Liberci (Pekařství a cukrářství Jiří Bláha s. r. o. 2017). Nákupní centrum Plaza je významné díky Dinoparku, i v něm však sídlí řada obchodů.

Kromě těchto obchodních center ve městě funguje velké množství dalších samostatných podniků s pestrou nabídkou služeb. Jedním z cílů této práce je však poukázat na ty, které jsou důležité především pro studenty TUL.

5 Stanovení cílů výzkumu

Výzkumná část práce je zaměřena na určení teritoriality studentů TUL ve městě svého studia. Ta bude vytyčena na základě několika dílčích cílů. První zahrnuje zjištění vztahu studentů k různým místům v Liberci pomocí strukturovaného rozhovoru s cílovou skupinou. Faktory jako pocity, které místa ve studentovi vyvolávají, ovlivňují charakter vztahu a jeho sílu a mají podstatný význam na vytváření teritoriality (Osman 2014, s. 45). Otázky strukturovaného rozhovoru budou dále orientovány na frekvenci návštěv těchto míst a také na místa, kterým se studenti snaží vyhýbat.

Dále se výzkum zaměřuje na prostorovou mobilitu² studentů v Liberci, kdy budou určeny hlavní cesty, které studenti využívají, a to na základě výsledků mentálních map. Součástí mentálních map je i poukázání na místa, která studenti navštěvují nejčastěji, a kterým se raději vyhýbají. Po vyhodnocení těchto dílčích cílů bude určena podoba teritorií studentů TUL v Liberci.

Následně bude vyhodnocen potenciální vliv této teritoriality na ekonomické aktivity v centru města. Ten bude posouzen na základě umístění studentských teritorií a preferencí služeb respondentů, to znamená, jestli dávají přednost službám v areálu kolejí Harcov a jejich okolí nebo v centru Liberce a budou navržena doporučení, která by mohla vést k jejich možné změně.

² Představuje pohyb osob v prostoru (Ivan, Tvrđý 2007).

6 Metodika a průběh výzkumu

Data pro výzkum teritoriality studentů byla získána pomocí metody strukturovaného rozhovoru a mentálních map. Podoba rozhovoru koresponduje s přílohou C. První část rozhovoru obsahuje sociodemografické charakteristiky, jako je pohlaví, věk respondenta, fakulta, na které dotyčný studuje, obor, ročník a formu studia.

Dále je rozhovor strukturován do 24 základních otázek, se kterými se u některých z nich pojí dále podotázky v počtu 0–5 pro každou. Strukturované rozhovory s mentálními mapami probíhaly formou face to face³ v budovách a prostorách univerzity a jeho výsledky jsou anonymní. Součástí rozhovoru byla také mentální mapa. Do topografické mapy města Liberce, která byla vytištěná na papír o velikosti A3, zaznamenávali respondenti **tři typy informací**:

1. nepříjemná či negativní místa,
2. místa, která nejčastěji navštěvují a kde tráví nejvíce času,
3. cesty, které využívají při svém pohybu ve městě.

Pro tyto účely jsem zvolila výřez centrální části Liberce včetně Harcova (viz přílohu D) z internetového portálu Mapy.cz (viz přílohu D) (Seznam.cz, a. s., Open Street Map 2017). Pokud student navštěvoval místa i mimo vymezené území, bylo toto místo určeno pouze názvem a do výsledné mapy teritoriality bylo následně také zařazeno. Studenti tedy zpracovali vlastní preferenční mentální mapu Liberce, jejíž podklad tvoří právě topografická mapa. Všechny tři typy informací se odvíjí od preferencí jednotlivých respondentů, jsou tedy založené na subjektivitě. Ukázka jedné z preferenčních map je znázorněna v příloze E. V té jsou oranžově vyznačena nejnavštěvovanější místa, zelená barva představuje cesty a hnědá místa negativní.

Průzkum probíhal v prostorách TUL na třech místech: v budově F, UKN a na kolejích Harcov. Tato místa byla zvolena z důvodu vysoké koncentrace studentů z různých fakult, kteří zde například tráví čas mezi výukovými bloky, a proto mají potenciálně dostatek času na

³ Forma sběru dat založená na osobním dotazování.

rozhovor. Přesto bylo, vzhledem k časové náročnosti rozhovoru, mnohdy obtížné nalézt studenty, kteří měli zájem účastnit se průzkumu.

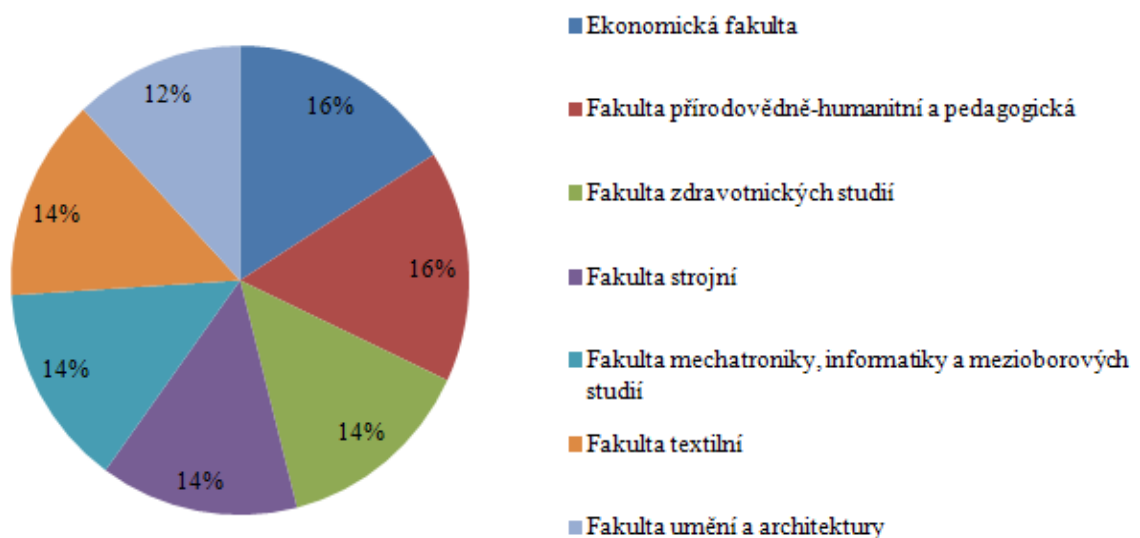
Strukturovaný rozhovor trval od 15 do 40 minut. Délka se lišila například v závislosti na množství informací, které byl student ochotný sdílet. Většinou šlo o přímou úměrnost mezi množstvím sdělených informací a délkou rozhovoru. Závisela také na schopnosti orientace studenta v mapě. Zvolila jsem mapu, která zobrazovala základní orientační body jako jsou například ulice, ty nejdůležitější s popisky, vodstvo, komunikace a názvy městských čtvrtí. Více prvků by bylo nadbytečných a mohlo by narušit soulad s prvky, které respondent zamýšlí uvést.

7 Výsledky

7.1 Sociodemografické charakteristiky respondentů

Celkově se výzkumu zúčastnilo 50 studentů TUL, z nichž bylo 27 žen a 23 mužů. Graf č. 1 zobrazuje rozložení respondentů dle fakult, na kterých studují. Četnost studentů dle pohlaví studentů na fakultách FP, FA, EF a FA byla téměř vyrovnaná. Fakulta strojní a FM byla však zastoupena pouze muži, a naopak FZS a FT pouze ženami.

Respondenti dle fakult TUL

Graf 1: Podíl respondentů dle fakult, na kterých studují

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce č. 2 jsou zaznamenány bližší charakteristiky respondentů – jaké obory na jakých fakultách studují a zastoupení pohlaví u jednotlivých oborů. Všichni dotazovaní studují své obory v prezenční, tedy denní formě studia.

Tab. 2: Počet respondentů dle fakult, oborů a pohlaví

Fakulta	Obor	Počet mužů	Počet žen
EF	Ekonomika a management služeb	2	2
	Podniková ekonomika	1	2
	Regionální studia - navazující	0	0
FA	Design prostředí	2	1
	Vizuální komunikace	1	2
FM	Informační a komunikační technologie	3	0
	Nanomateriály	2	0
	Informatika a logistika	1	0
	Aplikované vědy v inženýrství	1	0
FP	Aplikovaná geografie	1	2
	Vzdělávání - dvouoborové	3	3
	Rekreologie	1	0
FS	Strojní inženýrství	7	0
FT	Textilní marketing	0	3
	Výroba oděvů a management s oděvy	0	2
	Textilní a oděvní návrhářství	0	2
FZS	Všeobecná sestra	0	4
	Biomedicínská technika	0	3

Zdroj: vlastní zpracování

Rozmezí ročníku, ve kterých respondenti studovali, se pohybovalo od prvního do pátého, přičemž 4. ročník byl zastoupen dvěma studenty a pátý pouze jedním. V těchto případech se jedná o magisterské navazující studium oborů Nanomateriály na FM a Regionální studia

na EF. Ze zbývajících ročníků studovalo 18 respondentů v ročníku druhém, 17 studentů v ročníku třetím a zbývajících 12 studentů v ročníku prvním. Jejich věk se pohyboval od 19 do 27 let.

7.2 Vztah studentů k místům v Liberci

Nejprve byli respondenti tázáni na to, zda denně dojíždí, jsou ubytováni na kolejích nebo žijí jinde v Liberci. Většina, konkrétně 74 %, uvedla, že bydlí na kolejích. Pět respondentů odpovědělo, že za studiem dojíždí a to po jednom studentovi z měst Varnsdorf, Jičín, Doksy, Jablonce nad Nisou a po dvou z Turnova. Z těchto měst se nejdále od Liberce nachází města Varnsdorf (přibližně 47,6 km) a Doksy (přibližně 55 km) a nejbližší Jablonec nad Nisou (Seznam.cz, a. s., Open Street Map 2017). Bydliště v Liberci, uvedlo celkem šest respondentů – dva z městské čtvrti Rochlice a dále po jednom z Horního Hanychova, Nového Města, Doubí a Ruprechtic.

Pro studenty bydlící na kolejích byly připraveny další otázky. Rozhovor sice nezahrnoval dotaz na to, zda jsou studenti ubytováni na kolejích Vesec nebo Harcov, avšak jedno z těchto míst museli respondenti zaznamenat do mentální mapy, z jejichž výsledků následně vyplynulo, že žádný ze studentů nepobývá na kolejích Vesec. Když byli poté studenti dotázáni na to, zda se jim život na kolejích líbí, nebyla zaznamenána jediná záporná odpověď. Následně jsem pokládala otázku související s délkou doby jejich pobytu na kolejích – ta bude však podrobně rozebrána v další kapitole.

Dotazy věnované vztahu k danému místu doplňovaly téměř každou otázku a jejich účelem byla pomoc při hledání faktorů, které teritorialitu ovlivňují. Cílem poslední otázky, která byla sestavena pouze pro studenty bydlící na kolejích, bylo zjistit, zda na kolejích tráví čas rádi nebo nikoli. Naprostá většina odpověděla kladně, pouze tři respondenti měli opačný názor.

Následující skupina otázek souvisí se vztahem studentů k prostorám univerzity. Cílem první otázky bylo zjistit, jaké budovy (kromě kolejí) student navštěvuje. Odpovědi jsou shrnuty v tabulce č. 3. První sloupec zde zastupuje označení budov a první řádek označení fakult, na které respondenti studují. V devátém sloupci je zaznamenán celkový počet respondentů, kteří budovu navštěvují a následně tabulka zobrazuje podíl studentů jednot-

livých fakult k tomuto celkovému počtu.

Dotazovaní uváděli mezi budovy i UKN, avšak vzhledem ke své poloze v rámci budovy H, byly tyto dva druhy odpovědí sloučeny. Konkrétně se jednalo o tři studenty, kteří uvedli jednu z těchto možností. Mnohdy jí však studenti v tomto případě neuváděli, pouze se během rozhovoru zmínili, že její služby využívají.

Nejnavštěvovanější budovou celkově je budova F zahrnující také bufet a menzu, studenti jí tedy nenavštěvují jen kvůli vyučování. V této budově mají nejvyšší zastoupení studenti FS a FM. Po budově F navštěvuje nejvyšší počet studentů budovu H, a to zejména studenti EF, kteří mají u předchozí budovy nulové zastoupení. Následně má poměrně vysoký počet studentů také budova G nebo P. Budovu IC a L uvedli studenti pouze jedné fakulty, a to FM.

Tab. 3: Podíl studentů dle fakult k celkovému počtu studentů navštěvujících budovy

	EF	FA	FM	FP	FS	FT	FZS	Celkový počet studentů
F	-	13,3 %	20,0 %	6,7 %	20,0 %	16,7 %	23,3 %	30
H	32,0 %	-	12,0 %	8,0 %	16,0 %	20,0 %	12,0 %	25
G	19,0 %	-	19,0 %	19,0 %	28,6 %	-	14,3 %	21
P	-	-	12,5 %	50,0 %	31,3 %	6,3 %	-	16
A	-	14,3 %	42,9 %	-	14,3 %	7,1 %	21,4 %	14
E	8,3 %	-	8,3 %	-	50,0 %	33,3 %	-	12
B	14,3 %	-	-	-	-	85,7 %	-	7
KTV	-	28,6 %	28,6 %	-	28,6 %	14,3 %	-	7
C	-	-	-	-	85,7 %	-	14,3 %	7
IC	-	-	100,0 %	-	-	-	-	7
L	-	-	100,0 %	-	-	-	-	2

Zdroj: vlastní zpracování

Součástí rozhovoru byly dále otázky týkající se průměrné doby strávené na kolejích a také průměrného času stráveného ve škole, ty se však také svým zaměřením dotýkají až následující kapitoly.

Poté byli respondenti požádáni o rozdělení budov TUL na kladné a záporné, a to včetně těch, které nenavštěvují nejčastěji. Nemusí tedy souhlasit s informacemi podanými v předchozí otázce. Opakovaně nastala situace, kdy některý student označil budovu jako kladnou a jiný jí uvedl jako zápornou, proto se budovy v jednotlivých kategoriích mohou opakovat. Rozdělení budov respondenty je znázorněno v tabulce č. 4. Tentokrát je UKN uvedena zvlášť, vzhledem k tomu, že část respondentů rozdělilo budovu H a UKN, a výsledky by proto mohly být zkreslené. Také se během rozhovoru stávalo, že do jedné z kategorií nevedl student budovu žádnou, což znamená, že k budovám chová například pouze kladný či pouze záporný vztah.

Na první pohled je patrné, že záporných prostor je méně. Nejlépe je hodnocená nejnovější budova TUL, budova G. Ta se však objevila i v druhé kategorii, jak respondenti následně vysvětlili, je to kvůli učebnám, ve kterých jsou vratké stolky, jenž jsou součástí židlí.

Poměrně vysoké hodnocení má také budova F a budova P, která byla po kompletní rekonstrukci slavnostně otevřena 27. listopadu 2015 (StavbaWEB, 2015). Budova C je jediná z budov, která nebyla označená mezi kladnými, je však důležité přihlídnout také k počtu studentů, kteří jí označili. Ostatní, kteří ji navštěvují, nevedli tuto budovu v žádné kategorii.

Další budovy, které se objevily v obou skupinách, mají stejný či nižší počet označení v záporných prostorech. Jedinou výjimkou je budova H, která je studenty vnímána ze všech nejhůře. Mezi uváděné důvody patří estetické působení, stáří budovy, množství pater a malá kapacita výtahů pro její uživatele.

Tab. 4: Kladné a záporné prostory TUL dle respondentů

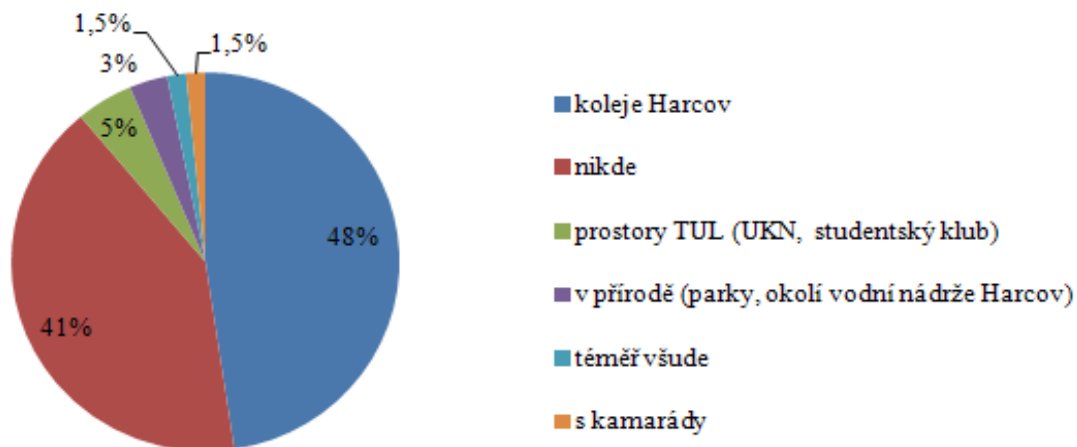
Kladné prostory TUL		Záporné prostory TUL	
Budova	Počet označení	Budova	Počet označení
G	23	H	20
F	18	A	5
P	13	E	4
E	9	F	4
H	7	G	4
A	6	KTV	3
B	4	B	2
KTV	3	C	1
UKN	3		
L	2		
IC	1		

Zdroj: vlastní zpracování

Ztotožnění s městem studia a pocit bezpečí studenta TUL

Další otázka souvisela se silou ztotožnění studenta s Libercem a zněla: „*Je nějaké místo v Liberci, kromě domova, kde se jako „doma“ cítíte?*“. Z grafu č. 2 vyvstává jako nejčastější odpověď koleje Harcov, které tedy dokáží vytvořit i během poměrně krátké doby studia odpovídající atmosféru. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že žádné takové místo v Liberci neznají.

Místa, kde se respondenti cítí jako doma

Graf 2: Místa, kde se studenti cítí jako doma

Zdroj: vlastní zpracování

Tyto dvě odpovědi tvořily dohromady 89 % všech odpovědí. Následně se studenti takto ztotožňují i s prostory TUL, zde jsou zahrnuty odpovědi jako: škola, UKN nebo studentský klub. Někteří studenti mají pocit domova spojený s přírodou, a to s libereckými parky či okolím vodní nádrže Harcov, kde rádi relaxují. Jedna ze studentek také uvedla, že se jako doma cítí téměř všude. Dokonce se jedná o studentku v 1. ročníku, která navíc žije na kolejích. Je ale možné, že zde strávila část svého života dříve nebo, že se na takto silném ztotožnění podílí sociální vztahy se zdejšími obyvateli, které mají pozitivní vliv na charakter vztahů k místu. Uvedené budovy a místa jsou součástí univerzity nebo se nachází v jejím bezprostředním okolí či v okolí kolejí Harcov, nepatří tedy do centra města. Odpověď „s kamarády“ napadla pouze jednoho respondenta, ten však dokazuje sílu role sociálních kontaktů při identifikaci s prostorem. Následující dvě otázky se týkaly pocitu bezpečí z míst v Liberci. Nejprve jsem respondenty požádala o uvedení míst, kde se cítí bezpečně a v další otázce naopak, kde se bezpečně necítí.

Jak vyplývá z grafu č. 3, nejvyšší část respondentů se cítí bezpečně na všech místech, která navštěvují. Bezpečně se člověk může cítit jen tam, kde je obeznámen s daným prostorem. Naprostá většina studentů si tedy dokázala vytvořit dojem stability u většiny míst v Liberci (Tuan in Vávra 2010, s. 464). Přesto je uvedená odpověď „všude“ nadnesená. Většina stu-

dentů totiž pravděpodobně nezná všechny části Liberce, proto by tato odpověď měla být omezená na všechna místa, ve kterých se běžně pohybují. Za ní v pořadí následovala odpověď „koleje“, kterou uvedli i studenti, jenž na kolejích nežijí. Dále se objevují podobné odpovědi jako u předchozí otázky. Tentokrát se zde objevilo i centrum města, kde se však cítí bezpečně pouze některé ženy. Ruprechtice uvedl student, který v této čtvrti žije. Zajímavá je odpověď „ZOO“, kde studenti také tráví svůj volný čas.

Místa, kde se respondenti cítí bezpečně

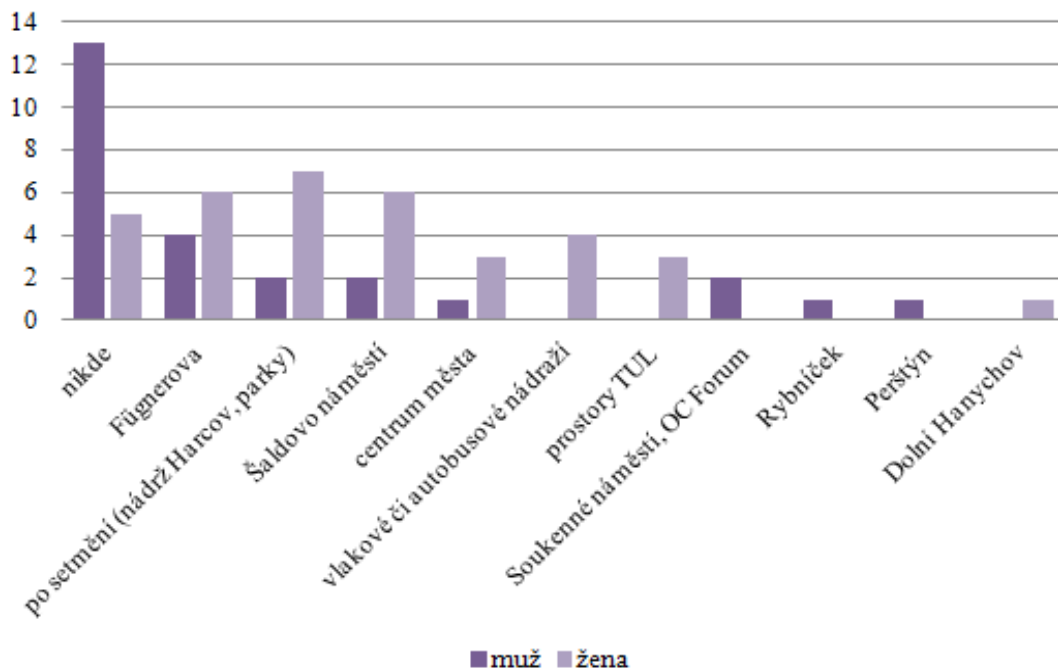

Graf 3: Místa, kde se studenti TUL cítí bezpečně

Zdroj: vlastní zpracování

Místa, která respondenti uváděli jako nebezpečná, zobrazuje graf č. 4. Zde je patrný rozdíl mezi ženami a muži, kdy ženy celkově uváděly více míst a muži se přikláněli k odpovědi, že žádné takové místo v Liberci neznají. Ve větším množství se objevují místa, která patří k městskému centru, například: Soukenné náměstí, OC Forum, Rybníček nebo Šaldovo náměstí.

Místa, kde se respondenti necítí bezpečně

Graf 4: Místa, kde se studenti TUL necítí bezpečně

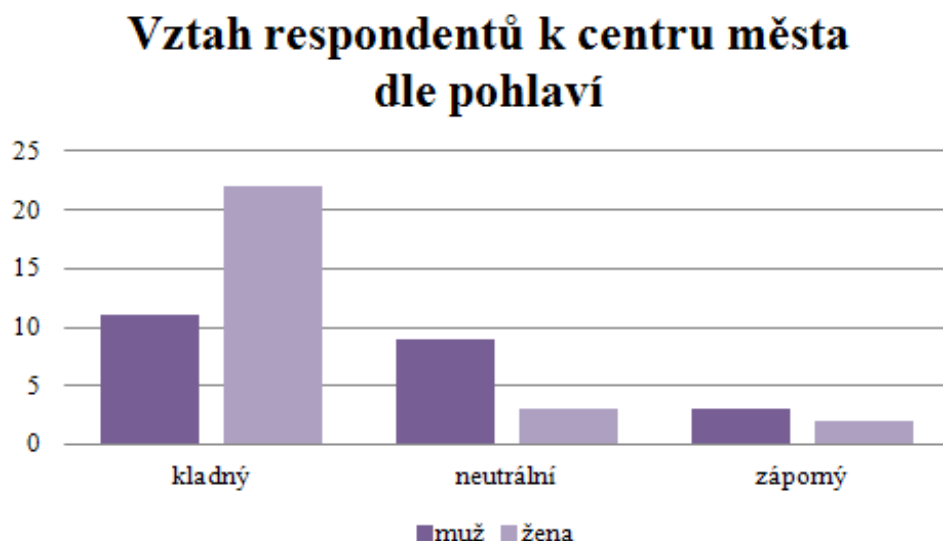
Zdroj: vlastní zpracování

Za nebezpečné považují respondenti také vlakové či autobusové nádraží. Jako důvod, proč se v těchto místech studenti necítí bezpečně, byla udávána zvýšená koncentrace osob. Stejně jako u odpovědí na předešlou otázku bylo bezpečí vázáno na denní světlo a správné osvětlení. Často byly v tomto případě uvedeny parky, okolí vodní nádrže Harcov nebo cesta z kolejí do univerzitního kampusu přes lávku, kde osvětlení absenteje či není dostatečné, navíc jsou zde některá místa porostlá hustými keři či stromy.

Vztah k centru Liberce

Vztah k centru města Liberec byl již nastíněn v předchozích otázkách týkající se bezpečí. Přestože se v něm někteří respondenti cítí bezpečně, většina tento pocit nesdílí. Graf č. 5 rozlišuje odpovědi žen a mužů, jejichž vztah k centru je odlišný. Žen je mezi respondenty o dvě více než mužů, i tak je však vyšší podíl těch, kteří mají kladný vztah než je tomu tak u studentů mužského pohlaví. Přesto však nejvíce mužů chová k centru pozitivní postoj.

Rozdíl mezi počtem mužů, kteří udávali vztah kladný a neutrální jsou pouze dva. Z odpovědí je tedy zřejmé, že lepší vztah k centru města mají ženy.

Graf 5: Vztah respondentů k centru Liberce

Zdroj: vlastní zpracování

Vztah k místu konání pravidelných aktivity a pracovnímu prostředí

Tomu, jaké pravidelné aktivity v Liberci někteří studenti vykonávají a jak často, se budu věnovat v následující kapitole. Zmíním, ale ještě výsledky části otázky, která se týká vztahu respondentů k místu konání dané aktivity.

Opakovanou aktivitu v Liberci uvedlo celkem 19 respondentů, jejichž místa konání jsou vyznačena v tabulce č. 5. Celkový počet studentů je vyšší, jelikož někteří uvedli těchto míst více, maximálně však dvě. Nejčastěji uváděným místem je tedy KTV a okolí vodní nádrže Harcov. K téměř všem označeným místům mají jedinci kladný vztah. Pouze v případě Bazénu Liberec, avizovala jedna studentka vztah neutrální.

Jedná se o pravidelné aktivity, kterým se respondenti věnují ve svém volném čase. Vztah k dané aktivitě může do jisté míry ovlivňovat i postoj k místu konání, proto jsou pravděpodobně výsledky průzkumu tohoto vztahu takto pozitivní. U některých aktivit má navíc

student často možnost volby. To platí i v případě KTV, které studenti mohou volit i z hlediska dostupnosti a také široké nabídky sportů (viz kapitolu č. 3.3). Možnost výběru platí i pro místa při pohybu v přírodě, zde se jedná o Jizerské hory a okolí vodní nádrže Harcov, ale také u blíže neidentifikovaných restaurací či uvedeného fitness centra. Jediným místem, kde respondent nemá tak širokou škálu možností, je plavecký bazén a možná i právě proto je zde uveden jiný než kladný vztah.

Tab. 5: Vztah respondentů k místu vykonávaných pravidelných aktivit

Místo konání pravidelné aktivity	Počet studentů dle vztahu k místu	
	kladný	neutrální
KTV	7	0
okolí vodní nádrže Harcov	7	0
Jizerské hory	3	0
Bazén Liberec	3	1
Power Fitness	1	0
Home Credit Arena	1	0
restaurace (bez bližší identifikace)	1	0

Zdroj: vlastní zpracování

Posledním vztahem k místu, který zhodnotí tato kapitola, je vztah k pracovišti. Celkem 8 respondentů odpovědělo, že při svém studiu pracují v Liberci. Časové vytížení prací bude uvedeno v následující kapitole. I u této otázky jsem se však tázala na vztah respondentů k místu výkonu dané práce. Odpovědi na tuto otázku znázorňuje tabulka č. 6. Z důvodu nízkého počtu studentů zaměstnaných v Liberci nelze z daných výsledků vyvozovat jednoznačné závěry. Nejvíce dotázaných je zaměstnáno v OC Forum, avšak vzhledem k velkému množství institucí, které zahrnuje, je pravděpodobné, že je každý z nich zaměstnán jinou. Záporně je hodnocen pouze Globus a jedním respondentem také OC Forum, zbývající pracoviště jsou hodnoceny kladně.

Tab. 6: Vztah respondentů k místu výkonu své práce

Pracoviště	Počet studentů dle vztahu k pracovišti	
	kladný	záporný
OC Forum	2	1
IQLANDIA	1	0
univerzitní kampus	1	0
Hotel Petra	1	0
Globus	0	1
Cinestar	1	0

Zdroj: vlastní zpracování

7.3 Časoprostorové chování studentů v Liberci

Vzhledem k tomu, že průzkum časoprostorového chování není hlavním tématem práce, jsou jeho výsledky orientační a pomáhají odhalit místa, ke kterým si student díky času, který na určitém místě stráví, ať už dobrovolně či nedobrovolně (autoritativním omezením – místo výuky), vytváří tak silné pouto, které nabírá charakteru teritoriality. Již předchozí kapitola naznačila vztahy studentů v místě jejich studia a následně se tyto dva faktory propojí k odhalení jejich teritoriality.

Dále se kapitola zabývá prostorovou mobilitou, a to především krátkodobým pohybem respondentů, představující tzv. kyvadlové pohyby, jako je v tomto případě dojíždka do školy a další, které byly předmětem dotazu v rozhovoru (Ivan, Tvrđý 2007).

Čas strávený na kolejích

Jak již bylo v práci uvedeno, 74 % respondentů je ubytovaných na koleji. Z jejich odpovědi vyplývá, že jejich čas strávený na koleji se pohybuje od 8 do 18 hodin. Průměrně je tento čas po zaokrouhlení 14 hodin denně. Primárně zahrnuje spánek, ale někteří zde tráví i čas mezi vyučováním, ostatní se na kolej vrací až večer. Minimální počet dní, který studenti stráví na kolejích je čtyři a maximální 27. Průměrně je to po zaokrouhlení osm dní

v měsíci, nejčastěji však bylo udáváno 5–6 dní souběžně během týdne. Průměr je zvýšen lidmi, kteří jezdí domů například pouze jednou za 3 týdny. Uvedená délka pobytu na kolejích je tedy spíše orientační. Čas zde strávený závisí na mnoha faktorech, jako je studijní vytížení jedince či vzdálenost bydliště.

Časové vytížení respondentů studiem

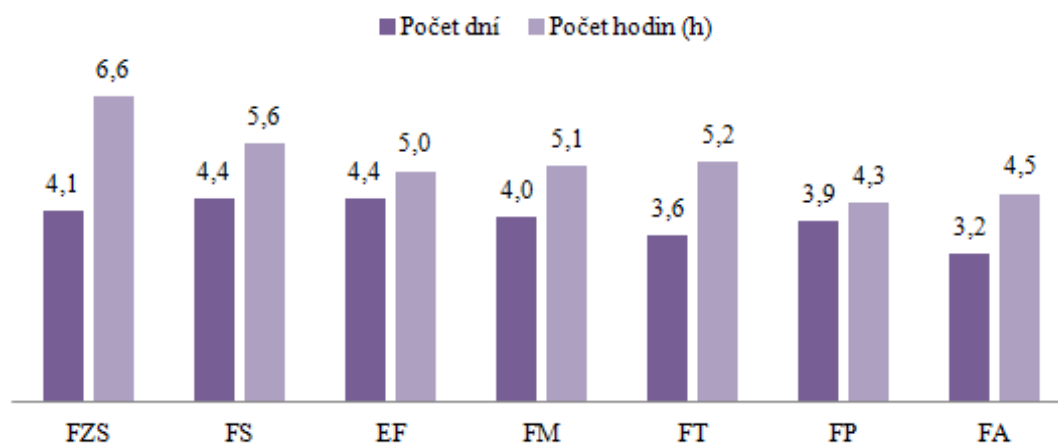
V grafu č. 6 jsou zaznamenány odpovědi studentů na dobu jejich výuky v prostorách školy. Není v něm tedy zahrnuto samostudium. Respondenti uváděli v odpovědích dva typy informací:

1. Průměrný počet dní, strávený ve škole během týdne.
2. Průměrný počet hodin, strávený výukou denně.

Následně byla data respondentů dle jednotlivých fakult zprůměrována a zanesena do grafu. Počet dní strávených ve škole během týdne se pohybuje od tří do pěti a počet hodin od dvou do deseti. Nejvíce času během týdne stráví ve škole studenti EF a FS. Poté následují studenti FZS, kteří stráví průměrně denně ve škole nejvíce času. Výuka studentů EF probíhá v budovách H a G a studentů FS v budovách P, C nebo E. Přičemž budovy H a G jsou nejvíce vytížené z hlediska celkového počtu studentů, jak ukazuje tabulka č. 3.

Nejnižší časovou vytíženost výukou dle daného vzorku respondentů vykazují studenti FA, na druhém místě jsou poté studenti FP.

Časová vytiženost respondentů studiím dle fakult

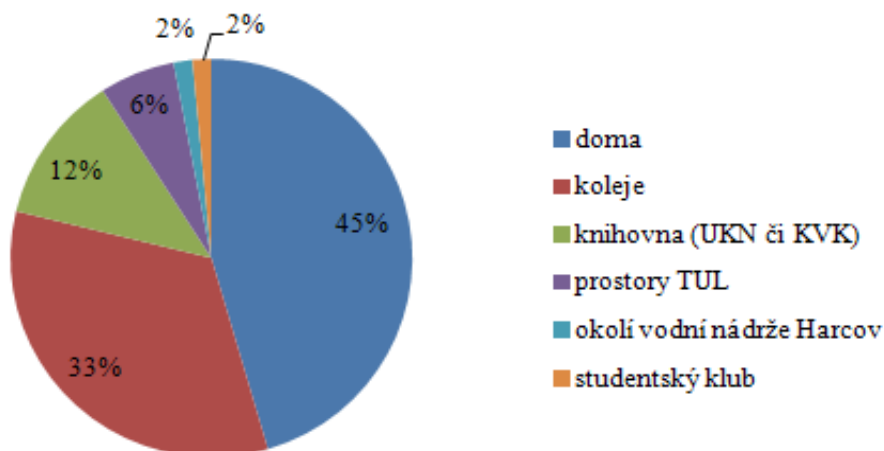
Graf 6: Časová vytiženost studiím respondentů dle fakult

Zdroj: vlastní zpracování

Z míst, kde se učí respondenti nejraději, byla nejčastější odpověď „doma“ a týkala se i studentů ubytovaných na kolejích (viz graf č. 7). Ti tedy raději pravděpodobně před zkouškami jezdí domů. Druhou nejčastější odpovědí byly koleje. Následovaly odpovědi odkazující na prostory TUL, včetně UKN nebo studentského klubu. Ani tato místa však nedokáží často konkurovat domovu, dohromady však prostory Liberce svým zastoupením převažují ty domovské.

Původně jsem se také tázala studentů i na to, jak často se učí, ale vzhledem k tomu, že se však dle svých slov učí zejména před zkouškami, tedy nepravidelně, by bylo obtížné výsledky této otázky vyhodnotit, proto jsem tuto otázku následně vyřadila

Oblíbená místa pro samostudium

Graf 7: Místa pro samostudium

Zdroj: vlastní zpracování

Trávení volného času

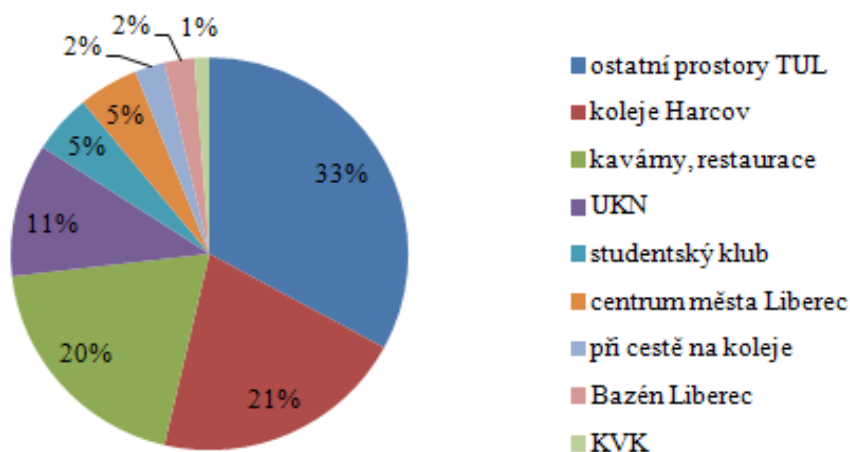
Většina studentů, jak bylo ukázáno v grafu č. 6, tráví průměrně ve škole pouze tři dny, ale vzhledem k tomu, že výuka v týdnu není vždy souvislá mají volný čas i během dne. Najdou se však také studenti, kteří v Liberci tráví víkendy. Předmětem otázky vhodné pro tuto práci však není „jak ho tráví“, ale zejména „kde a jak často“.

Nejprve byli studenti tázáni na to, kde se schází se svými spolužáky. Nejčastější odpovědi jsou znázorněny v grafu č. 8. Nejvíce uváděnou odpovědí byly prostory TUL, které jsou označeny přívlastkem „ostatní“, a to z důvodu vyššího počtu některých konkrétních míst patřících TUL. Mezi tyto prostory patří například univerzitní kampus, menzy, KTV, budova F, která před menzou a bufetem nabízí prostor vybavený stoly využívaný k občerstvení a k setkávání se spolužáky nebo další budovy, ve kterých probíhá výuka. Následují koleje Harcov, a to zejména kolejní střechy, pokoje či kluby v areálu. Oblíbené součásti univerzity jsou i UKN nebo studentský klub. Někteří se se svými spolužáky setkávají náhodně, např. když mají společnou cestu do školy či na koleje.

Jak často se respondenti setkávají se svými spolužáky, je individuální záležitostí. Mnohdy

byly udávány odpovědi typu: „*dle volného času*“. Jejich setkávání je tedy spíše variabilní záležitostí, přesto byli požádáni o přibližné upřesnění časového horizontu. Dle výsledků je průměr těchto setkávání 5x týdně. Přičemž nejnižší uvedená frekvence byla 3x týdně a nejvyšší 7x týdně.

Místa setkávání se spolužáky

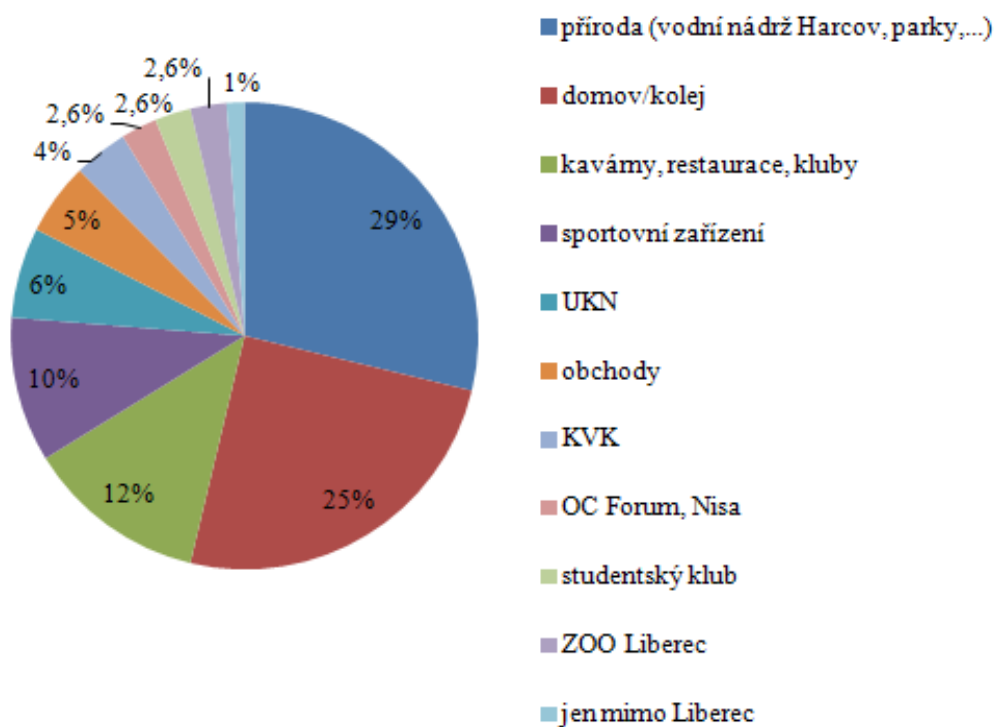

Graf 8: Místa setkávání studentů se svými spolužáky

Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka byla směřována na to, kde studenti tráví nejraději svůj volný čas. Z grafu č. 9 je patrné, že studenti pro trávení volného času nejraději volí přírodní lokality, ať už k procházení či sportovnímu vyžití, mezi něž patří: vodní nádrže Harcov a její okolí, rozhledna Liberecká výšina, Lidové sady, parky nebo lesopark Králův Háj. Odpovědi zahrnují i konkrétní sportovní zařízení, mezi nimiž je i budova KTV. Z obchodů je oblíbené například Knihkupectví Fryč. Dále studenti uvádějí knihovny, studentský klub nebo obchodní centra Forum a Nisa.

Místa trávení volného času respondentů

Graf 9: Místa trávení volného času

Zdroj: vlastní zpracování

Celkem 19 respondentů uvedlo, že v Liberci provozuje nějakou pravidelnou aktivitu. Tabulka č. 5 zobrazovala místa konání těchto aktivit a vztah studentů k těmto místům. Nyní ještě zbývá zhodnotit časovou náročnost těchto aktivit, která byla uváděná dle četnosti jejich opakování a je spíše orientační. Dotazovaní dané aktivity provozují 1–4x týdně. Ve všech případech se jedná o sporty, jako je běh, plavání, běžky, cyklistika, bruslení, florbal, ping pong nebo návštěva fitness centra.

Při svém studiu si přivydělává osm z dotázaných. Místo pracoviště a jejich vztah k místu je zaznamenán v tabulce č. 6. Studenti uvádí, že pracují nejčastěji 2x týdně, maximálně však 5x, jak uvedl respondent, pracující pro společnost Cinestar.

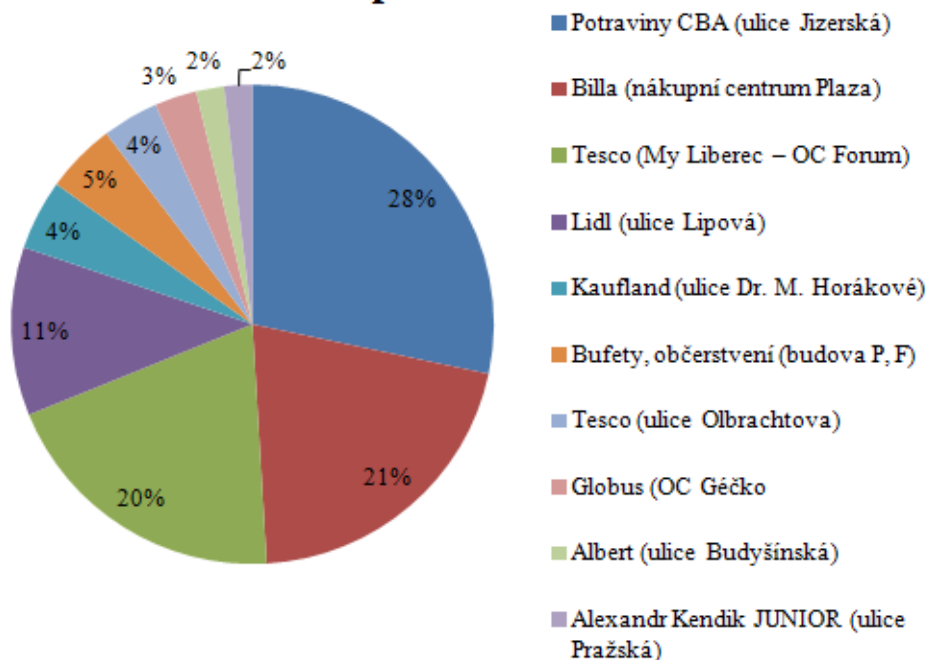
Místa stravování a nákupů základních potravin

K nákupům základních potravin studenti nejčastěji využívají obchod s potravinami CBA ležící v blízkosti budovy G (viz graf č. 10). Dále je to Billa, Tesco či Lidl, které jsou umístěné v centru města, podobně jako potraviny Alexandr Kendik JUNIOR. Studenti nakupují potraviny také v bufetech, konkrétně na budově F či budově P.

Četnost těchto nákupů se různí. Někteří uvádí, že menší nákupy absolvují každý den a velké například jednou za 14 dní. Průměrně studenti nakupují 3x týdně. Dva respondenti odpověděli, že v Liberci základní potraviny nekupují, jedná se však o dojíždějící.

Každodenní hlavní jídlo si 39 % respondentů připravuje vlastní. Následujících 38 % se stravuje v menze a zbývající část se stravuje u Jiřího Bláhy. Zpravidla se však stává, že studenti tato místa různě kombinují, jedná se tedy pouze o orientační informace, které závisí na mnoha okolnostech. V menší míře se také stravují v Géčku nebo si objednávají pokrmy přes službu *Dáme jídlo*.

Místa nákupů základních potravin respondentů

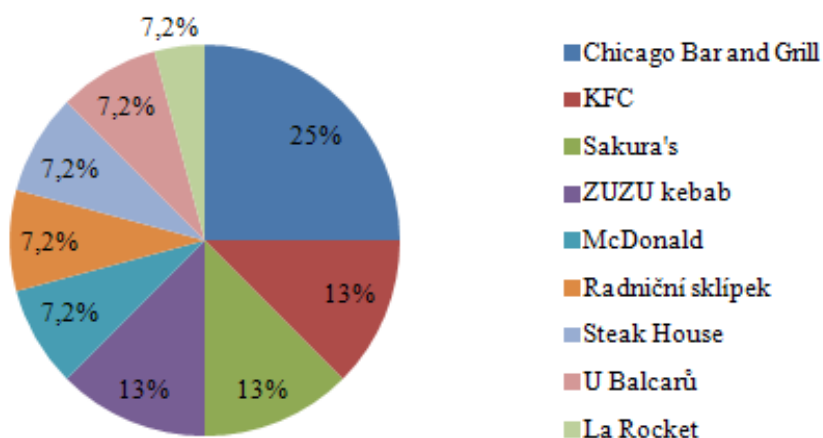

Graf 10: Místa nákupů základních potravin

Zdroj: vlastní zpracování

Graf č. 11 zobrazuje oblíbené restaurace respondentů. V daném grafu a také v grafu č. 12 je zahrnuto celkem 38 respondentů, zbývající část dotazovaných uvedla, že restaurace ani kavárny nenavštěvují. Nejvíce navštěvovanými podniky tohoto typu jsou Chicago Bar and Grill, KFC, Sakura's nebo například Steak House. Následně uváděné byly restaurace Pizza Milenium, Pizzeria Franko, Fresh cantine, Zelený strom nebo například Balada. Průměrná frekvence návštěvy restaurace či podobných stravovacích zařízení je u respondentů 1–2x týdně.

Oblíbené restaurace respondentů

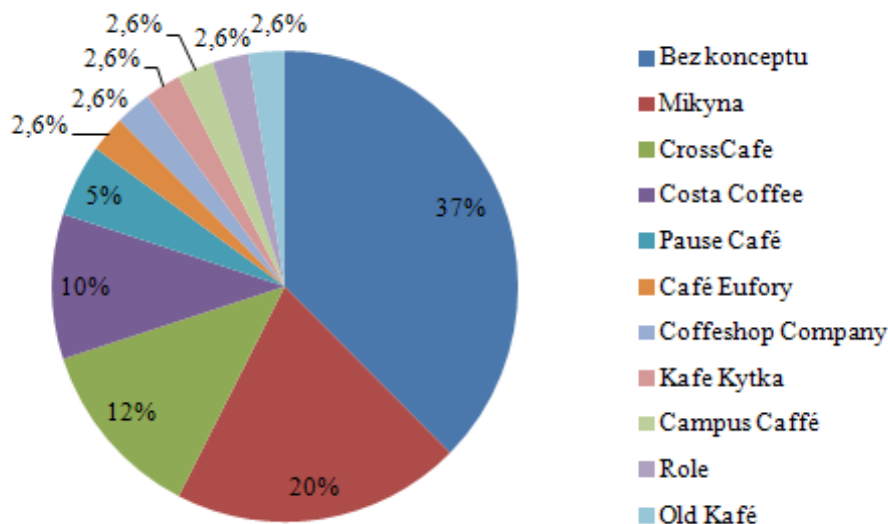

Graf 11: Oblíbené restaurace respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Nejoblíbenější kavárnou studentů TUL je kavárna Bez konceptu, což může být způsobeno i tím, že leží podobně jako nejnavštěvovanější obchod s potravinami, v blízkosti budovy G (viz graf č. 12). Za ní následuje Mikyna, která je sice zařazená v kavárnách, nabízí však i pokrmy. Oblíbená kavárna je také CrossCafé v Pražské ulici nebo kavárny Costa Coffee, Pausé Café či Coffeshop Company v obchodním centru Forum.

Oblíbené kavárny respondentů

Graf 12: Oblíbené kavárny respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

Místa noční zábavy

Z celkového počtu 50 respondentů uvedlo celkem 24 %, že v Liberci nenavštěvují žádné podniky tohoto typu. Ze zbývajících počtu navštěvuje nejvíce respondentů – 42 % restauraci Žito. Dále je to dle počtu respondentů Dandy Club a Zanzibar, Kulečník u Hrocha, Mammitas Bar, S-club, Organza Cafe a Klub Had. Ze zmíněných podniků se v centru města a mimo areál kolejí Harcov nachází pouze Mammitas Bar a Organza Cafe. Tyto podniky však uvedli pouze čtyři respondenti, z nichž tři navíc byly ženy.

Návštěva centra města, obchodních center a obchodů

Vztah dotazovaných k centru Liberce dle pohlaví znázorňoval graf č. 5, kde byl viditelně lepší vztah zaznamenán u studentek než u studentů. Následně byli studenti tázáni na to, **jak často centrum města navštěvují**. Výsledky četnosti jejich návštěvy jsou opět zprůměrované dle pohlaví respondentů, a to následovně:

- **muži:** 2,1x týdně
- **ženy:** 3,1x týdně

V tomto případě je znovu znatelný rozdíl u žen, který koresponduje s jejich pozitivním vztahem k centru města, jenž pravděpodobně i zvyšuje frekvenci jejich návštěvy. Přestože nejvíce mužů označilo svůj vztah k centru jako kladný, tak jejich potřeba návštěvy města není tak vysoká jako u žen a dosahovala maximální frekvence 5x týdně, načež u žen byla nejvyšší frekvence 7x týdně. V některých případech bylo respondenty sděleno, že se snaží centru vyhýbat a navštěvují ho jen, pokud vyhledávají konkrétní zboží či službu. Před jeho návštěvou je odrazuje vysoká koncentrace lidí. Najdou se však i tací, kteří v centru města rádi tráví svůj volný čas a také se zde scházejí se svými spolužáky.

Z **obchodních center** je mezi studenty nejoblíbenější obchodní centrum Nisa, a to u 52 % respondentů. Následuje obchodní centrum Forum, které označilo pouze o 6 respondentů méně. Poté nákupní centrum Plaza nebo Géčko. Celkem devět respondentů uvedlo, že žádné obchodní centrum nenavštěvují. Přestože pouze čtyři studenti označili nákupní centrum Plaza, tak počet těch, kteří navštěvují Billu, je mnohem vyšší. Průměrný čas respondentů strávený v obchodních centrech je 2 hodiny. Frekvence jejich návštěvy se odvíjí od toho, o jaké obchodní centrum se jedná. V případě OC Nisy, která se nachází dál a je větší, je frekvence nižší, než je tomu tak například u Plazy, a stejně tak je vyšší zdejší útrata finančních prostředků a časová náročnost. Příkladem je studentka, která navštěvuje OC Nisa 3x měsíčně a utratí 1000 Kč a jednou za 2 týdny OC Forum, kde utratí 500 Kč. Četnost návštěv se tedy pohybuje od 1x měsíčně až po 3x týdně a útrata od 200 Kč do 2000 Kč.

V **obchodech mimo OC** nakupuje 33 respondentů. Z celkového počtu dotázaných je podíl u jednotlivých obchodů dle jejich typů následující:

- knihkupectví: 21 %
- drogerie: 16 %
- oděvy: 9 %
- sport: 7 %
- obuv, obchody s elektronikou a prodejna chovatelských potřeb po 1 respondentovi

Nejvíce navštěvované jsou tedy knihkupectví, konkrétně se jedná o knihkupectví Fryč

a Levné knihy. Z drogerií je to Rossmann a DM drogerie. V kategorii obchody s oděvy se objevila pouze Terranova. Sportovní obchody zastupuje Sportissimo a Decathlon. U ostatních kategorií je vždy jeden zástupce, kterým je u obuvi obuv Baťa, u obchodů s elektronikou Planeo elektro a pro prodejny s chovatelskými potřebami Super ZOO. Ze zmíněných obchodů se v městském centru nacházejí pouze podniky umístěné v prvních třech kategoriích. U respondentů, kteří odpověděli, že žádné nenavštěvují, bylo zřejmé, že takto odpověděli po delší odmlce, pravděpodobně si tedy spíše nemohli vzpomenout na žádný takový obchod. Průměrně jsou tyto obchody respondenty navštěvovány 1x týdně.

Návštěvu specializovaných obchodů uvedlo pouze 28 % dotazovaných. Obchody odlišné od dříve zmíněných jsou: A3 sport, Zvěrokruh či Galanterie Kristýna, které jsou součástí obchodních center. V ostatních případech se jednalo zejména o již zmíněné sportovní obchody, prodejny s elektronikou a knihkupectví. Respondenti navštěvují tyto obchody 1x týdně až 1x měsíčně, průměrně však 2x měsíčně.

Místa respondenty nenavštívená a negativní

Během rozhovoru jsem se dále ptala na to, zda existují v Liberci místa, které dotyčný/á nenavštívil/a, a pokud by chtěl/a. Celkově 21 respondentů nevedlo takové místo žádné. Není to však pravděpodobně proto, že by žádné takové místo neexistovalo, ale spíše proto, že si na žádné takové místo nevzpomenou, a také že Liberec neznají. Ti, kteří takové místo uvedli, označovali zejména turistické atraktivity, v některých případech městské čtvrti či části Liberce. Konkrétně uvedená místa jsou znázorněná v tabulce č. 7, a to včetně počtu respondentů, kteří místo touží navštívit a těch, kteří nikoli. Respondenti mezi nenavštívenými místy dále uváděli například restaurace jako Radniční klípek, Steak House nebo Chicago Bar and Grill, které se již objevily u restaurací navštěvovaných respondenty. Důvod kladné odpovědi u plánované návštěvy Krajské nemocnice byl darování krve. Místa, která studenti nenavštívili, a u kterých při dotazu na budoucí návštěvu někteří odpověděli záporně, jsou například Ještěd, Dinopark, Krajská nemocnice a Home Credit Arena.

Tab. 7: Místa, která respondenti nenavštívili

Místo	Plánujete návštěvu místa?	
	Ano	Ne
Severočeské muzeum	5	0
ZOO	4	0
Oblastní galerie	4	0
Babylon	4	0
Botanická zahrada	3	0
Technické muzeum	2	0
IQLANDIA	2	0
Divadlo F. X. Šaldy	2	0
Krajská nemocnice	1	1
Radniční sklípek	1	0
Steak House	1	0
Chicago Bar and Grill	1	0
Dinopark	1	1
Ještěd	1	1
Home Credit Arena	1	1

Zdroj: vlastní zpracování

Následně jsem se studentů ptala, zda existuje **podnik či instituce** (restaurace, obchod, kavárna nebo podobné) **na základě jehož návštěvy nemají k tomuto místu kladný vztah**. V této otázce se objevilo celkem 12 odpovědí. Mezi nimiž se 2x vyskytovalo jídelní centrum Jiřího Bláhy, ostatní odpovědi byli unikátní a označovaly následující zařízení:

- Mikyňa, Garáž Bar, kluby na Harcově, kavárny, jídelní zařízení v OC Forum,

kavárna Bez konceptu, Kulečník u Hrocha, Levné knihy, lékárna Dr. Max ve Foru, restaurace Ánanda, Running Sushi ve Foru a restaurace v areálu Bazénu Liberec.

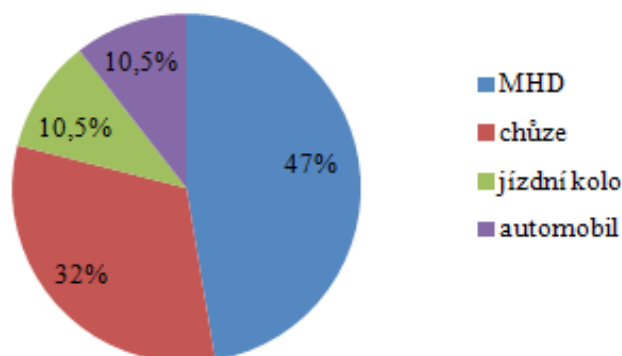
Šlo tedy zejména o podniky stravovacích služeb. Ve dvou příkladech se jednalo o obchody, a to knihkupectví Levné knihy a lékárna Dr. Max. Některé z nich jako například Bez konceptu, Mikyna, Levné knihy nebo kluby na Harcově, přitom byli některými respondenty dříve označené jako oblíbené. Záleží tedy na jedincově zkušenosti. Dotazovaní uváděli také obecnější odpovědi označující více institucí jako kluby na Harcově, kavárny nebo jídelní zařízení ve Foru. Nejčastějšími důvody k zařazení do této kategorie patří nespokojenost se servírovanými jídly, v případě klubů poté hluk a kouř. U restaurace Ánandy jsou to vysoké ceny, které danou studentku odradily a v případě lékárny Dr. Max dlouhé čekací doby.

Prostorová mobilita studentů TUL – krátkodobý pohyb ve městě

V otázkách týkající se pohybu v rámci města, jsem se nejprve respondentů tázala na to, jaký způsob či dopravní prostředek preferují. Podíl odpovědí na tyto otázky zobrazuje graf č. 13. Téměř polovina dává přednost MHD. Souhrn ostatních druhů dopravy však představuje 53 %. Ostatní formy pohybu zastávají dohromady tedy vyšší podíl než, které představuje MHD. Dotazovaní však tvrdili, že volba dopravního prostředku závisí na několika faktorech, a to zejména na počasí nebo například finančním rozpočtu studenta. Celkem šest respondentů uvedlo, že MHD nevyužívají nikdy.

Průměrná frekvence využívání služeb MHD Liberec je 5x týdně. Tato frekvence by nepokryla, ale například celkový počet cest z kolejí na budovy Univerzitního náměstí, při průměrné časové vytíženosti studentů výukou, která trvá 4 dny v týdnu. Předpokládáme-li, že se student dostaví s využitím MHD na začátek výuky a po jejím skončení se znovu vrací. U tohoto příkladu by tedy pro tři zbývající cesty byl využitý jiný způsob dopravy.

Preferovaný způsob dopravy po Liberci

Graf 13: Preferovaný způsob dopravy v Liberci

Zdroj: vlastní zpracování

Dle odpovědí dotazovaných využívají MHD Liberec nejčastěji při cestách do školy, dále také na kolej, do centra města, za kamarády a podobně. Nejvyužívanější linky MHD a jejich směry ukazuje tabulka č. 8. Nejvyužívanějším spojem je linka č. 15, kterou studenti využívají při cestě na kolej i do školy, zejména využívají zastávky Fügnerova, Šaldovo náměstí, Poliklinika (pro přístup k budově P i budově H), Husova, Technická univerzita a Univerzitní koleje. Podobný směr má i linka č. 19, které se rozchází za zastávkou Technická univerzita, odkud pokračuje k zastávce Březová alej. Stejně zastávky od Fügnerovy po Univerzitní koleje využívá i linka 57 a 21. Při cestě z vlakového nebo autobusového nádraží na kolej jezdí dotazovaní zejména linkou číslo 2 a 3, a to ze zastávky Nádraží k zastávkám Fügnerova nebo Šaldovo náměstí, kde přestoupí. Využívané jsou také linky 500 a 600, které vyjíždí ze zastávky Fügnerova a pokračují k obchodním centrům (DPMLJ, a. s. 2017).

Tab. 8: Respondenty nejvyužívanější linky MHD Liberec

Číslo linky	Směr linky	Počet respondentů
15	Harcov kostel – Harcov Myslivna – Lukášovské údolí	42
2	Viadukt – Dolní Hanychov; Lidové sady – ZOO	37
19	Harcov Střelnice – Rudolfovo	29
29	Husova – Kunratická sídliště	29
3	Lidové sady – ZOO; Viadukt – Dolní Hanychov – Horní Hanychov	21
57	Stodolní	6
500	OC Nisa	4
600	Globus – NC Géčko	3

Zdroj: vlastní zpracování dle DPMLJ, a. s. 2015

7.4 Finanční prostředky studentů utracené v Liberci

Útrata mezi studenty v libereckých obchodech představovala velké rozpětí, a to od 200 Kč do 3000 Kč. Průměrná týdenní útrata v případě studentů mužského pohlaví činila 593 Kč a u žen 675 Kč. Útrata žen je tedy vyšší, což souvisí i s tím, že ženy navštěvují centrum častěji a mají k němu kladnější vztah. Díky tomu stoupá šance, že si v tamějších obchodech něco koupí, i když sem původně šly za jiným účelem. Ti, kteří udávali částky od 200 Kč do 500 Kč za týden, zmiňovali, že utracené peníze jsou pouze za potraviny a jen výjimečně si koupí něco jiného.

Jak již bylo zmíněno z dřívějších výsledků, tak restaurace a podobná zařízení navštěvují respondenti průměrně 1–2x týdně. Průměrná utracená částka je u těchto institucí v případě mužů 290 Kč a v případě žen 400 Kč. Pro studentky tedy znovu vyšší než je tomu u mužů.

Útrata studentů v obchodních centrech již byla nastíněna a představovala od 200 do 2000 Kč za jednu návštěvu. Jak jsem avizovala dříve, frekvence nákupů v ob-

chodních centrech se liší, v závislosti na tom, o jaká centra se jedná. Celkem 37 % mužů uvedlo, že do obchodních center nechodí, proto je pravděpodobně jejich průměrná utracená částka činící 895 Kč vyšší než u žen. Z respondentek obchodní centra nenavštěvuje 11 % a zbývající část zde průměrně utratí 785 Kč. Dle výsledků bylo také zaznamenáno, že pracující mají následně vyšší výdaje.

7.5 Výsledky dle mentálních map

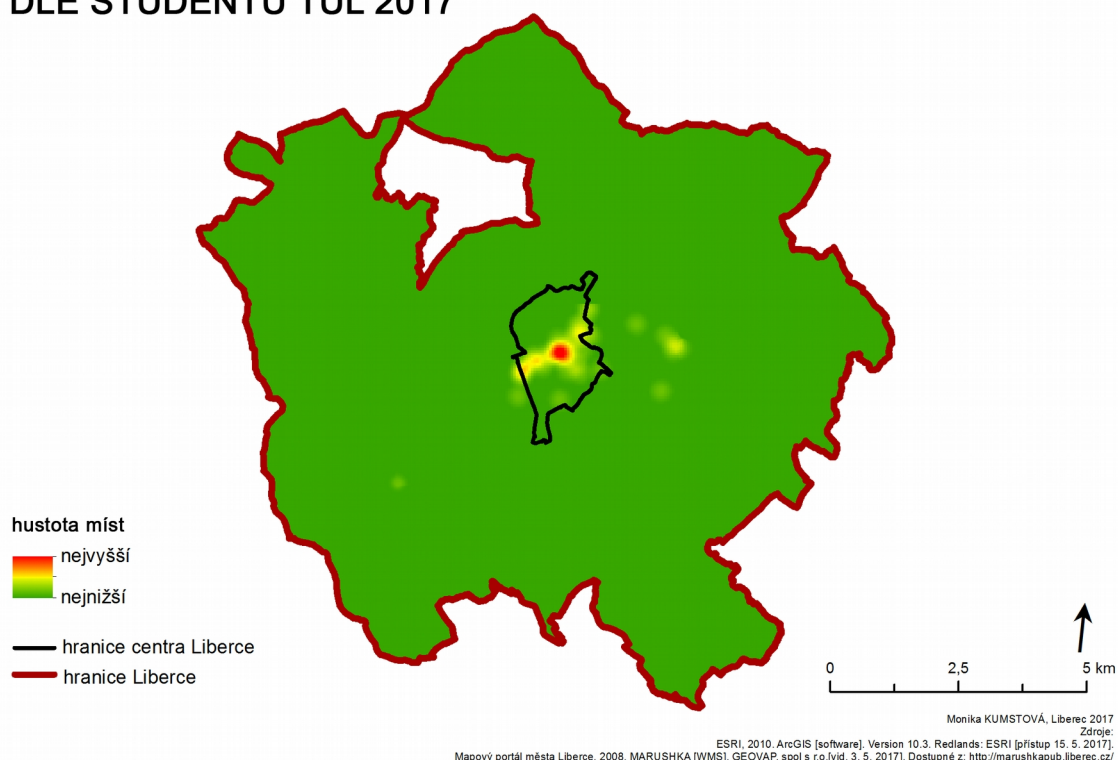
7.5.1 Nepříjemná místa

Ze tří informací, které respondenti zakreslovali do mapy, budou nejprve vyhodnocena místa, která nejčastěji udávala jako nepříjemná, negativní či nebezpečná. Hustota výskytu těchto míst je znázorněna na obr. č. 1. Některá tato místa jsou shodná s odpověďmi na otázku nebezpečných míst v Liberci. Zaznamenaná jsou, ale i místa, která například nevyvolávají příjemný estetický dojem. Nepatří sem pouze prostory města, která respondenti nenavštěvují, ale i ty, s jejichž kontaktem se nelze vyloučit. Z tohoto důvodu se na prvním místě dle četnosti dotazovaných umístilo vlakové nádraží v Liberci a následně autobusové nádraží. Tato místa jsou některými studenty TUL využívána při příjezdu a odjezdu z Liberce, dojíždějícími až téměř denně a nemají možnost alternativy. Problémem těchto míst může být vybavení či vzhled, avšak respondenti udávali zejména negativní pocity vyvolané množstvím lidí, kteří se zde pohybují, podobně jako nepříjemný zápach. Celkem 25 % respondentů uvedlo v mapě část městské čtvrti Perštýn, konkrétně se jedná o jámu, která se v této městské čtvrti nachází a vyvolává negativní dojmy především v závislosti na estetice. Šaldovo náměstí, okolí autobusové zastávky Na Rybníčku či terminál MHD Fügnerova zastupují, podobně jako nádraží, místa, kterým se téměř nelze vyhnout při využívání MHD, a která se potýkají se stejnými problémy.

Nejsilnější koncentrace negativních oblastí se vytváří poblíž terminálu MHD Fügnerova. Toto ohnisko je zastoupeno kromě terminálu zejména Soukenným náměstím, OC Deltou a OC Forem. Ulice 1. máje, která je využívána pro přechod směrem z Fügnerovy a Soukenného náměstí k vlakovému či autobusovému nádraží, je také vnímána negativně, avšak směrem k nádraží se znovu zvyšuje a patří sem i tramvajová zastávka Nádraží. Další epicentrum se nachází v okolí Krajské nemocnice a pokračuje směrem k budově H, sem patří

i již zmíněné Šaldovo náměstí. Vztah studentů k budově H je z výsledků již známý, cesta od této budovy k P je často studenty zkracována právě přes areál Krajské nemocnice. Důvodem k jejímu zařazení však mohou být i negativní zkušenosti studentů. Ohnisko negativních míst je i na kolejích Harcov a může být spojeno s již uvedeným negativním postojem ke zdejším klubům, ale i ostatním studentům, kteří jsou hluční. Žádný z respondentů neuváděl jako problém vzhled budov kolejí.

HUSTOTA VÝSKYTU NEGATIVNÍCH MÍST V LIBERCI DLE STUDENTŮ TUL 2017

Obr. 1: Hustota výskytu negativních míst v Liberci dle studentů TUL 2017

Zdroj: vlastní zpracování

7.5.2 Určení teritoriality studentů TUL

Teritorialita studentů TUL, která je v této práci omezena na městské prostředí Liberce, je vymezena zejména na základě předešlých výsledků, včetně dalších dvou informací z mentálních map respondentů, a to jsou **místa, která nejčastěji navštěvují a kde tráví nejvíce času a cesty, které využívají při svém pohybu ve městě.**

Po seskupení výsledků a jejich zpracování v ArcMapu, které představuje obr. č. 2, vzniklo celkem šest ohnisek – teritorií, jenž jsou seřazena dle stráveného času respondentů, frekvenci jejich návštěv a počtem respondentů, kteří místo uvedli, a to následovně:

- 1. areál kolejí Harcov**
- 2. univerzitní kampus**
- 3. terminál MHD Fügnerova**
- 4. budova H**
- 5. centrum města (Šaldovo náměstí, náměstí Dr. Edvarda Beneše)**

1. areál kolejí Harcov

Místa jsou svým pojmenováním vymezena pouze orientačně a zahrnují většinou i své nejbližší okolí. Do prvního ohniska spadají koleje Harcov, noční kluby, které zejména díky své poloze nemají u studentů konkurenci v městském centru. K areálu kolejí rovněž přiléhá vodní nádrž Harcov a její okolí, které je pro studenty také velmi významné. Jak z výsledků vyplývá, funkce kolejí není omezena pouze na přespání, studenti zde rádi tráví i svůj volný čas a setkávají se se svými spolužáky. Sociální interakce je jedním z faktorů, kterým se vytváří vztah k místu a ten mu dodává tvář teritoria.

2. univerzitní kampus

Univerzitní kampus je navštěvovaný zejména kvůli výuce. Většina zdejších budov je však studenty oblíbená. Do teritoria spadá i nejnavštěvovanější obchod s potravinami CBA a kavárna Bez konceptu. Tyto dva podniky díky své poloze patří mezi nejnavštěvovanější, ale zároveň i nejoblíbenější. Potraviny CBA byly v rozhovorech několikrát označeny jako „Vendulka“, což označuje určitou formu komunikace, která je jedním ze tří základních významů teritoriality, popsanych Robertem Sackem (Sack in Osman 2010, s. 62). Nejvyšší koncentrace v tomto úseku zaujímá budovu F, budovu E se studentským klubem a budovu G.

V areálu těchto dvou ohnisek stráví student TUL průměrně 18 hodin denně. Navíc se v nich nachází i místa, která jsou nejvíce navštěvovaná studenty i ve volném čase, jako

již zmíněná kavárna Bez konceptu. Dále i místa využívaná nejčastěji k samostudiu a místa setkávání se spolužáky. Jedná se tedy o prostory, které jsou studenty TUL nejintenzivněji využívané. Podstatné je také to, že jsou lokalizované mimo vymezené centrum města. Studenti tedy k těmto místům mají silnější vztah, který nabývá při teritorialitě větších významů, což ukazují i místa, kde se studenti cítí jako doma a kde se cítí bezpečně.

3. terminál MHD Fügnerova

Zbývající určené lokality již patří do městského centra. Zvýšenou koncentraci míst, navštěvovaných studenty představuje terminál MHD Fügnerova a jeho okolí. Ten není využíván jen k dopravní funkci, jako je tomu v případě studentů například při využití MHD směrem z nádraží na koleje a zdejšímu přestupu, ale například i ve volném čase. Nočními kluby a sportovním vyžitím centrum Harcovu konkurovat nedokáže, dokáže to však v některých jiných stránkách. Tím je například OC Forum, kde studenti využívají zejména Tesco k nákupu základních potravin, ale i kavárny jako je například Costa Coffee, sportovní obchody jako A3 sport a další. V této části leží také velká část oblíbených obchodů mimo obchodní centra, jako Levné knihy nebo Tiger. Ze stravovacích zařízení se v blízkosti nachází i respondenty nejoblíbenější Chicago Bar and Grill a v OC Delta jídelna Jiřího Bláhy.

4. budova H

Ve čtvrtém okruhu leží budova H, kterou navštěvuje 40 % respondentů, a ve které se nachází Univerzitní knihovna a menza. Přestože vztah většiny dotazovaných k této stavbě není kladný, tak UKN, která je součástí budovy, představuje třetí nejoblíbenější místo pro samostudium po kolejích a domácím prostředí. Zároveň je také místem, kde se studenti cítí bezpečně, přičemž některým navozuje až domovskou atmosféru, proto je také vyhledávána jako místo k trávení volného času a setkávání se spolužáky. Dále zde leží druhá nejoblíbenější kavárna u studentů Mikyna a nebo KVK.

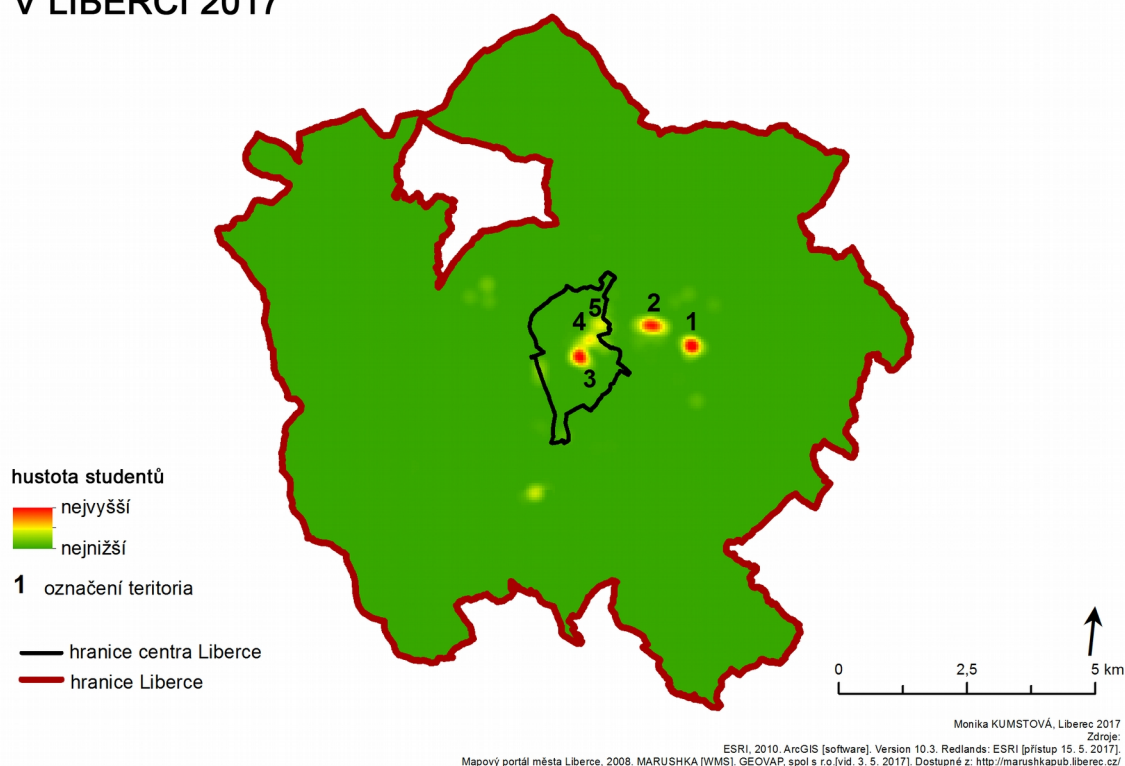
5. centrum města (Šaldovo náměstí, náměstí Dr. Edvarda Beneše)

Šaldovo náměstí ležící v pátém teritoriu studenti využívají při přestupu na další spoje MHD, navíc leží ve výhodné poloze mezi terminálem MHD Fügnerova a budovou H či P. Nepředstavuje, ale pro studenty bezpečné a příjemné místo. Mezi zdejší místa studenty ob-

líbená patří Billa, která je uváděná jako druhé nejčastější místo nákupu základních potravin (v nákupním centru Plaza) nebo jídelna Jiřího Bláhy. Významná je i ulice Pražská, ve které se nachází oblíbená kavárna CrossCafe, knihkupectví Fryč nebo například Terranova a spousta dalších obchodů.

Zvýšená koncentrace studentů v oblasti vlakového a autobusového nádraží je způsobená nutností využívat veřejnou dopravu, studenti k těmto místům nemají kladné vztahy. I přes velký počet označení, jako místo nejčastěji navštěvované, proto tato místa nejsou do teritoriality zařazena. Ke zvážení by stálo také zařazení OC Nisa, které je nejoblíbenějším obchodním centrem u studentů, frekvence jeho návštěvy je však u studentů nepravidelná a hodně subjektivně založená.

HUSTOTA VÝSKYTU STUDENTŮ TUL A JEJICH TERITORIALITA V LIBERCI 2017

Obr. 2: Hustota výskytu studentů TUL a jejich teritorialita v Liberci 2017

Zdroj: vlastní zpracování

U některých cest, které studenti volí při pohybu po Liberci, dosahovala shoda až u 74 % respondentů. Takto silně využívané jsou cesty v areálu terminálu MHD Fügnerova (viz obr. č. 3). Zde je však třeba počítat s tím, že zde studenti kolikrát jen přestupují a nemohou zvolit jinou cestu. Jejich vztah k tomuto místu navíc není kladný (viz kapitolu č. 7.5.2). Vysoká koncentrace se tvoří také na Univerzitním náměstí využívané studenty hlavně při přecházení mezi budovami univerzit.

Nad 30 respondentů prochází často také v okolí kolejí. V tomto případě je významná ulice Stodolní, kudy studenti přicházejí k zastávce MHD Technická univerzita z kolejí a zpět. Hojně využívaná je dále cesta z kolejí vedoucí dále ulicí 17. listopadu, následně lesem přes lávku do ulice Pekárkova a dále po ulici Husova a Boční směrem k Univerzitnímu náměstí. Tato trasa je využívána studenty, ubytovanými na kolejích, i několikrát denně, volí jí zejména pro její krátkou vzdálenost, bezpečně se zde však necítí. Studenti následně pokračují (směrem k centru města, Šaldovu náměstí, budově H a podobně) ulicí Husova či přes ulici Vrbovu, Baarovu a 5. května (Google 2017).

Podstatnou roli hrají cesty v okolí vodní nádrže Harcov, ta se totiž objevila v nejčastějších odpovědích jak v případě trávení volného času, tak i v místech, kde se cítí studenti bezpečně nebo jako doma. Studenti sice uvedli, že po setmění se na této trase necítí bezpečně, ale přes den tato místa navštěvují rádi. Tuto cestu volí studenti i v případě některých pravidelných aktivit jako je běh, procházky, cyklistika nebo jednoduše relaxace či dokonce učení. Využívají ji také při chůzi z kolejí na budovu P, Šaldovo náměstí nebo terminál MHD Fügnerova. K přístupu na budovu P vede z této cesty ulice Jablonecká. Z budovy P se poté nejčastěji studenti přesouvají směrem na Šaldovo náměstí ulicí Gutenbergova. Na tomto místě je významná část ulice Palachova začínající na rohu s ulicí Felberova a končící na rohu s ulicí 5. května. V těchto místech se totiž nachází nákupní centrum Plaza a jídelní zařízení Jiřího Bláhy. Ze zmíněného rohu ulice Palachova a 5. května poté studenti často pokračují k náměstí Dr. Edvarda Beneše. V těchto místech se nenachází důležitá místa pro respondenty, slouží spíše jako „rozcestník“ mezi důležitějšími místy (Google 2017).

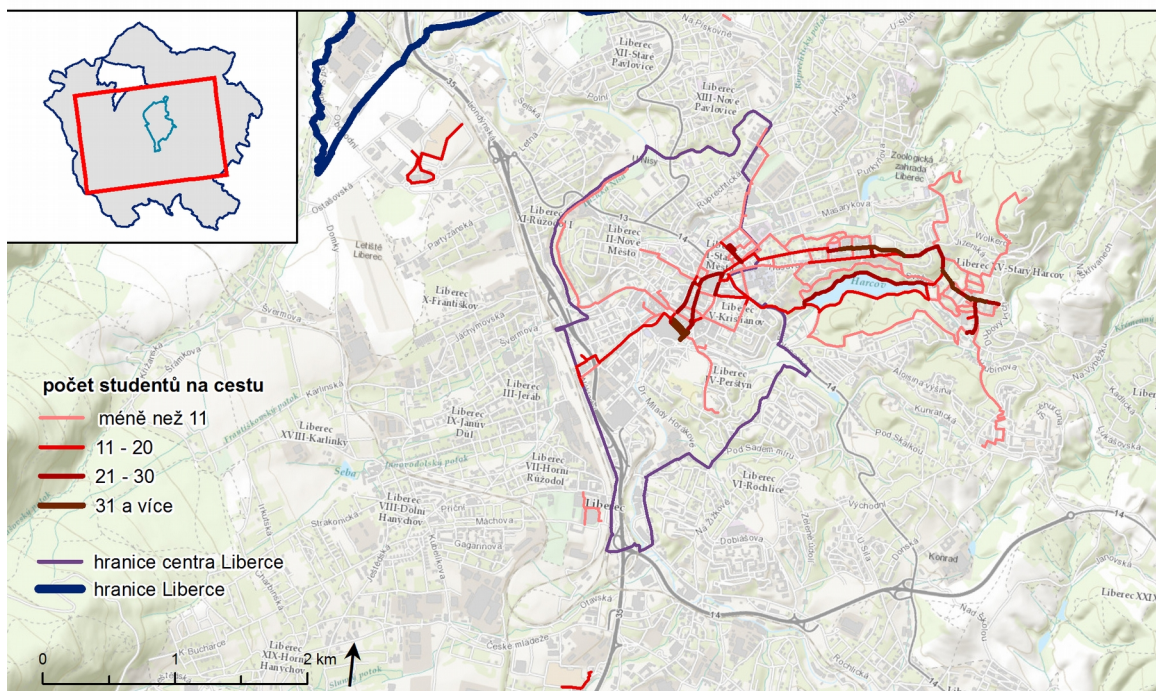
Častým směrem kudy studenti pokračují je ulice Pražská nebo Moskevská. Ať už cíleně, což je především v případě Pražské ulice, tak i pouze k průchodu na Soukenné náměstí

nebo ulici Fügnerova. Poslední důležitá cesta vede z ulice Fügnerova přes Soukenné náměstí, ulici 1. máje k vlakovému či autobusovému nádraží. Tato cesta je využívána zejména k přesunu do centra, a to častěji studenty dojíždějícími denně (Google 2017).

Po porovnání počtu nejvyužívanějších cest a četnosti záznamů dle respondentů, představují cesty v centru města 52 % významu. Chybí však záznamy frekvence využití těchto cest jednotlivými respondenty, které by mohly tento výsledek změnit. Vzhledem k předchozím výsledkům, kde byla porovnávána četnost návštěvy prostor v centru města a oblast kolejí Harcov včetně univerzitního kampusu, je pravděpodobné, že by k tomu skutečně došlo a významnější by pro studenty byly cesty mimo centrum. Cestu z kolejí na Harcov využívají studenti zde ubytovaní i několikrát denně, v závislosti na rozložení výuky během dne, kdežto do centra jezdí 2–3x týdně, přičemž studentky více.

Jako poslední místo a cesty, využívané studenty, bych ráda zmínila obchodně průmyslovou zónu Liberec – Sever. Samotné restaurace v NC Géčku jsou využívány některými studenty. Stejně tak respondenti navštěvují zdejší obchody jako je Sportissimo, Decathlon nebo Super ZOO. Areál je od centra a kolejí Harcov vzdálen, proto studenti volí k dopravě na toto místo MHD linku č. 600 ze zastávky Fügnerova.

INTENZITA VYUŽÍVÁNÍ MÍST STUDENTY TUL CHŮZÍ A CYKLISTIKOU V LIBERCÍ 2017

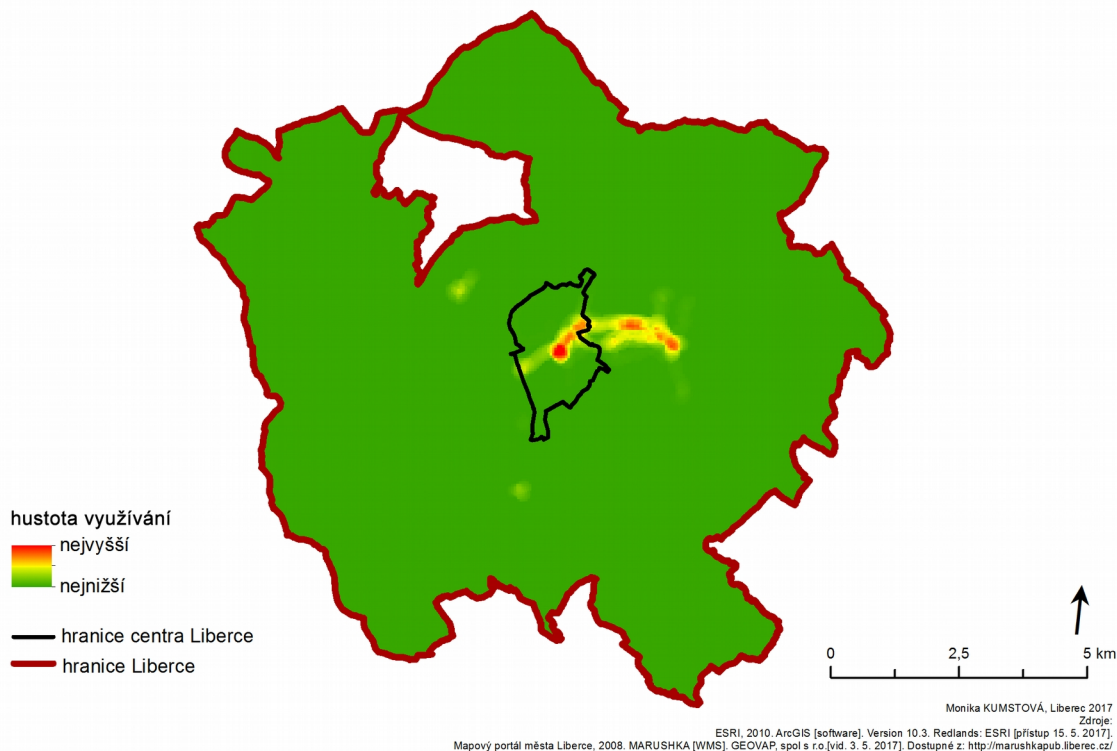
Monika KUMSTOVÁ, Liberec 2017
Zdroje:
ESRI, 2010, ArcGIS [software], Version 10.3, Redlands: ESRI [přístup 15. 5. 2017].
Mapový portál města Liberce, 2008. MARUSHKA [WMS]. GEOVAP, spol. s r.o. [vid. 3. 5. 2017]. Dostupné z: <http://marushkapub.liberec.cz/>
Open Street Map a jeho přispěvatelé, 2017a. World Topographic Map [WMS]. ESRI, 19. 6. 2017 [vid. 20. 6. 2017]. Dostupné z: <http://bit.ly/2rJ5koj>

Obr. 3: Intenzita využívání cest v Liberci studenty TUL chůzí a cyklistikou 2017

Zdroj: vlastní zpracování

Studentská teritorialita se trvale nesnižuje, jak je znázorněno na obr. č. 4, je propojena cestami, které jsou popsány v kapitole č. 7.5.2. Znovu se ovšem zvyšuje v jednotlivých ohniscích. Terminál MHD Fügnerova a jeho okolí má silnější teritoriální znaky, než je tomu tak u budovy H a okolí, přestože se nachází blíže ke kolejím. Důvodem k tomu je zejména záporný vztah k budově a nedostatečným množstvím služeb využívaných studenty v jejím okolí, jako v případě zmíněného terminálu, což znamená i nižší koncentraci navštěvovaných míst.

HUSTOTA VYUŽÍVÁNÍ CEST STUDENTY TUL CHŮZÍ A CYKLISTIKOU V LIBERCI 2017

Obr. 4: Hustota využívání cest v Liberci studenty TUL chůzí a cyklistikou 2017

Zdroj: vlastní zpracování

7.5.3 Vliv teritoriality studentů TUL na ekonomické aktivity v centru Liberce

V centru města leží více obchodů, které studenti využívají, než je tomu v okolí areálu kolejí Harcova. Přesto však z odpovědí uvedených studenty vyplývá, že drobné nákupy absolvují klidně denně, kdy nejčastěji navštěvují potraviny CBA. Větší nákupy jsou konané ve frekvenci 1x týdně až 1x za 14 dní. Po porovnání utracených částek mezi menšími a většími nákupy, například v týdenním rozpětí, by finanční prostředky byly přibližně stejně vysoké.

Obchody v blízkosti kolejí jsou navštěvované častěji a studenti tvoří značnou část jejich zákazníků, avšak na rozdíl od větších obchodních řetězců v centru města nejsou jejich utracené prostředky vysoké a dosahují v průměru maximálně 675 Kč. Kromě velkých marketů

typu Tesco, Lidl a podobně, studenti uváděli z centra pouze jeden menší supermarket s potravinami – Alexandr Kendik JUNIOR umístěný v paláci Dunaj na Soukenném náměstí, který navštěvují proto, že zde mohou uplatnit stravenky a nabízí odlišné zboží od jiných obchodů s potravinami (Google 2017).

Celkem 23 % studentů se stravuje v jídelních zařízeních Jiřího Bláhy, která se nachází v centru města (Šaldovo náměstí a OC Delta) a utratí zde přibližně 100–150 Kč. Jak studenti uváděli, důvodem je zejména nízká cena za dobré jídlo. Pouze tři z oblíbených restaurací respondentů se nachází mimo centrum města, navíc se jedná o méně navštěvované. Z hlediska restaurací zaujímá tedy centrum u studentů vedoucí postavení, ti zde průměrně utratí 290–400 Kč.

Obchodní centra a obchody mimo OC mají také kladné postavení mezi studenty. Nejnavštěvovanějším OC v centru města je Forum, zejména kvůli nákupu potravin v My Liberec (Tesco), ale také obchodům jako A3 Sport nebo Sportissimo. V těchto specializovaných obchodech studenti utratí i 1000 Kč, frekvence návštěv však není vysoká a OC jsou preferována zejména ženami. Prvenství mezi studenty však drží především OC Nisa stojící mimo městské centrum.

Jak již bylo zmíněno z dřívějších výsledků, tak restaurace a podobná zařízení navštěvují respondenti průměrně 1–2x týdně. Průměrná utracená částka je u těchto institucí v případě mužů 290 Kč a v případě žen 400 Kč. Pro studentky tedy znovu vyšší než je tomu u mužů. Útrata studentů v OC již byla nastíněna a představovala od 200 Kč do 2000 Kč za jednu návštěvu. Jak jsem avizovala dříve, frekvence nákupů v obchodních centrech se liší, dle toho o jaká centra se jedná.

Co se týče nočních klubů a zábavy tak zde mají přední postavení podniky v areálu kolejí. V odpovědích se objevily pouze dva bary, ležící v městském centru. U sportovních zařízení, která studenti uváděli, převažovala odpověď KTV nad ostatními, i zde si tedy drží prvenství instituce mimo centrum města.

Na závěr kapitoly je nutné připomenout rozdíl mezi studenty a studentkami. Ženy navštěvují centrum města častěji a raději, stejně jako zdejší restaurace, kavárny a obchody, než muži, kteří upřednostňují služby v blízkosti kolejí.

8 Diskuse

Na počátku empirické části byly stanoveny tři hlavní výzkumné cíle, kterých bylo dosaženo na základě několika dílčích. Prvním z nich bylo zjištění podoby studentské teritoriality. Ta byla určena na základě mentálních map, ale i výsledků strukturovaného rozhovoru. V případě stanovování teritoriality nebyla posuzována pouze koncentrace míst v určité prostorové jednotce, ale podstatná byla i frekvence návštěvy těchto míst a vztah studentů k místu. Následně bylo stanoveno šest hlavních teritorií, přičemž nejsilnější teritoriální chování bylo zaznamenáno v areálu kolejí. Následující výzkumný cíl byl zaměřen na využívání dopravy ve městě a krátkodobé cesty studentů TUL v rámci Liberce. Tyto cesty spojují jednotlivá místa a vytváří tak souvislá teritoria.

Další výzkumnou otázkou bylo, zda studenti žijící na kolejích preferují výběr služeb v jejich blízkosti nebo v centru města. Co se týče bezpečnosti a trávení volného času, tak se studenti cítí lépe v okolí kolejí a vyhledávají méně. V případě výběru služeb je podstatné, o jaký druh se jedná. Nákup základních potravin je realizován nejčastěji v blízkosti kolejí. Studenti jsou, ale ochotni nakupovat i v centru města, kde navštěvují také kavárny a restaurace. Přesto se, ale nejnavštěvovanější kavárna nachází v blízkosti univerzitního kampusu, tedy mimo centrum. U noční zábavy mají vedoucí úlohu podniky v prostředí kolejí. Při vyhledávání ostatních služeb, hrají služby v centru města u studentů TUL významnou roli, frekvence jejich využívání je však nižší.

Koleje Harcov a okolí si tedy mezi studenty drží prvenství v oblasti noční zábavy, ale i sportovního vyžití a trávení volného času. Většina ostatních služeb zde není na dostatečné úrovni k uspokojení studentových potřeb. Služby v centru Liberce jsou průměrně využívány 1–3x týdně, vzhledem k tomu zůstává tedy areál kolejí Harcov a jeho služby na prvním místě. Utracené finanční prostředky v centru města jsou, ale častokrát vyšší, než v případě služeb v okolí kolejí.

Nelze opomenout faktory, které chování studentů ovlivňují, mezi ty patří pohlaví, u něhož mají vedoucí postavení při návštěvě centra města a jeho služeb studentky. Při výběru zařízení poskytující služby jsou to ceny, ale zároveň i kvalita služeb, které by dle studentů měly být v rovnováze. Finanční prostředky studentů nebývají vysoké, proto například pre-

ferují obchody s nižšími cenami nebo raději žádné. Podobně je tomu i u stravování, kdy volí nejčastěji vlastní jídlo, případně menzu či jídelnu Jiřího Bláhy, jiné stravovací zařízení pouze výjimečně.

Výsledky výzkumu mohou být ovlivněné vyšším podílem respondentů ubytovaných na kolejích. Dále to může být nekonkrétnost odpovědí, a to i přesto, že jsem se snažila rozhovor korigovat správným směrem. Studenti si nedokázali na spoustu věcí vzpomenout, proto mnohdy raději odpověděli: „ne“ nebo „nevím“. Zároveň, ale tento fakt ukazuje i míru vztahu k místům. Pokud si na dané místo respondenti nemohou vzpomenout, pravděpodobně pro ně nemá dostatečně velký význam a ztrácí tak podstatu teritoriality.

Pokusila jsem se také nastínit časoprostorové chování studentů, výsledky jsou však zejména orientační a slouží k bližšímu pochopení teritoriálního chování. K získání konkrétnějších výsledků tohoto chování by lépe posloužila metoda časoprostorových harmonogramů.

Podobně i množství utracených finančních prostředků je orientační a slouží k lepší představě o studentových rozpočtech, které jsou však u každého jedince individuální. V případě detailnějšího rozboru financí by otázky směřovaly k získání informací o utracených částkách dle jednotlivých druhů obchodů a služeb. Tyto otázky by však byly pro respondenty složité, vzhledem k tomu, že svůj finanční rozpočet takto v běžném životě neodlišují. Možným způsobem by bylo zařazení zmíněných otázek také do časoprostorových harmonogramů.

Některé otázky položené během rozhovorů musely být následně zpřesněny k získání potřebných informací, které je možné dále kvantifikovat a porovnávat. Ve výsledcích tedy nejsou zahrnuta všechna místa, ale zejména ta nejdůležitější a některé odpovědi také musely být sloučeny. Navíc byla mnohdy respondenty sdělená některá nepřesná či již neexistující pojmenování podniků či míst nebo slangové výrazy, které mezi sebou studenti používají. Ta následně musela být identifikována s pomocí jiných zdrojů, jelikož si často ani dotčený nebyl jistý zcela přesným názvem.

Mentální mapu vytvářel student až po skončení strukturovaného rozhovoru, protože vyžadovala soustředění zejména na prostorové umístění informací. U některých z nich se ob-

jevily problémy se schopností orientace v mapě a někteří přiznali, že se nad položenými otázkami zamysleli takto poprvé, proto byl průběh rozhovorů tak časově náročný.

Možné řešení problematiky naráží na několik úskalí. Zvýšení frekvence návštěv centra studenty by bylo obtížně uskutečnitelné i kvůli jeho prostorové struktuře, ve které je nedostatek přírodních lokalit. V těch tráví studenti značnou část volného času a jsou pro ně přístupnější z městské čtvrti Staré Město než z centra. Jak již bylo zmíněno v kapitole č. 4.2, tak nedostatek bezplatného trávení volného času v centru je problémem celého města, kterému nepomáhá ani hustá síť obchodů v Liberci.

Při výběru služeb jsou pro studenty podstatné právě nízké ceny, vhodné by tedy bylo například zavedení studentských slev u již zmíněných nočních podniků nebo i v případě některých sportovních zařízení, například fitness center. Další oblast, která by mohla být zlepšena k přilákání studentů do centra, je zvýšení bezpečnosti. V centru je však pocit nebezpečí podmíněn velkou koncentrací osob, která by také byla obtížně řešitelná.

Závěr

Bakalářská práce je tematicky zaměřena na teritorialitu studentů Technické univerzity v Liberci. Na základě jejího stanovení je nastíněn její vliv na ekonomické aktivity v centru Liberce. Studenti TUL tvoří značnou část obyvatel Liberce, a to včetně těch dojíždějících. TUL patří mezi největší zaměstnavatele Liberce, svou činností se snaží zajistit studentům příjemné prostředí ke studiu. Při uchazečově volbě svého studia na vysoké školy, rozhoduje i místo studia, proto by aktivity, které město nabízí, měly být zajímavé. V případě vytvoření kladného vztahu k místu studia je u studenta zvýšená pravděpodobnost jeho budoucího žití ve městě i po studiích, čímž by došlo ke zlepšení stávající situace vzdělanostní struktury, což by mělo zpětný pozitivní dopad na město.

Práce zprvu podává teoretický základ představující danou problematiku, konkrétně koncept teritoriality a její zasazení do geografie, dále Technickou univerzitu v Liberci a její studenty a následně také Liberec a jeho ekonomické aktivity.

Druhá část práce představuje praktickou část, jejímž cílem je výzkum teritoriality studentů TUL. Vybrané metody jejího průzkumu zahrnovaly strukturovaný rozhovor a preferenční mentální mapu Liberce. Na těch se podílelo celkem 50 respondentů představující vzorek studentů dané univerzity. Otázky položené v rozhovorech a informace zakreslované do mapy směřovaly k získání dat o vztahu studentů k místům v Liberci, čímž byla určena jejich nejoblíbenější a naopak nejméně oblíbená místa. Dále se ubíraly k prostorovému chování studentů v Liberci, na jejichž základě byla stanovena místa a zařízení studenty nejčastěji navštěvovaná a také nejvyužívanější cesty při jejich pohybu v Liberci. Časovost tohoto chování studentů v prostoru dává v této práci délka jejich pobytu v Liberci, frekvence jejich návštěv jednotlivých míst a určení časového vytížení společného autoritativního omezení pro cílovou skupinu, kterým je výuka.

K vyhodnocení mentálních map byly využity nástroje ArcMapu. Všechna data byla nejprve zanesena do map a následně zanalyzována. Kartografické výstupy jsou nedílnou součástí práce doplňující problematiku, na jejichž základě byla stanovena teritorialita. Teritoria nebyla určena pouze dle četnosti návštěv míst, ale závisela právě i na charakteru a síle vztahu

k místům a frekvenci návštěv. Celkem bylo na území Liberce vymezeno šest teritorií, které nemají přesně určené hranice a jsou propojeny nejintenzivněji využívanými cestami. Koleje Harcov a univerzitní kampus, vždy se svým blízkým okolím, představují dvě hlavní teritoria. Část městského centra představuje třetí teritorium, jehož středem je terminál MHD Fügnerova a OC Forum. Silnější teritoriální znaky mají tedy oblasti mimo centrum.

Následně práce přibližuje potenciální dopad této teritoriality na ekonomické aktivity v centru Liberce. Ten byl určen na základě komparace finančních útrat studentů v rámci centra a mimo něj. Po vyhodnocení bylo odhaleno, že i přes nižší intenzitu návštěvnosti městského centra, která se průměrně pohybuje mezi jednou až třemi návštěvami v týdnu, se částky zde utracené, vyrovnají množství peněz utracených na kolejích Harcov a blízkém okolí. Mezi sféry, ve kterých u studentů dominuje Harcov, patří volno-časové aktivity, kdy jsou využívány sportovní zařízení, přírodní lokality a noční podniky. V ostatních oblastech jako jsou nákupy, stravovací zařízení či kavárny, si své prvenství drží centrum města. U obchodů s potravinami a kaváren dominují podniky mimo centrum, z důvodu jejich nižšího množství, ale nedokáží konkurovat stejnému druhu služeb v centru. Z výsledků byl dále zjištěn pozitivnější vztah k centru u žen, které centrum navštěvují častěji a jejichž utracené částky jsou vyšší.

Ekonomické aktivity v centru Liberce nejsou tedy slabším teritoriálním chováním pravděpodobně ovlivněny. Jejich zintenzivnění by potenciálně mohlo vést ke zvýšení utracených finančních prostředků v centru, bylo by ale obtížně dosažitelné. Zejména díky terminálu MHD Fügnerova, ale studenti využívají cesty vedoucí přes centrum, tudíž je jejich koncentrace v těchto místech během dne vysoká, přičemž večer klesá.

Výsledky práce předkládají perspektivu studentů k centru Liberce a představují dle nich jeho silné a slabé stránky, ty by následně mohli být upřesněny a rozvinuty se zaměřením na podrobnější výzkum časoprostorového chování studentů. K tomu by mohla být využita metoda časoprostorových harmonogramů, které by byly doplněny o utracené finanční prostředky jednotlivých institucí a podniků, jež by byly následně porovnány mezi centrem a jeho okolím.

Seznam literatury

ARCDATA PRAHA, S. R. O., ČSÚ, ČÚZK. *ArcČR 500 3.1* (Obce – polygony).

[vid. 15. 5. 2017]. Dostupné z: <http://bit.ly/1B32XAd>

Centrum nákupů Sever, 2015. Obchody v centru nákupů Sever, Liberec. In: *Centrum nákupů Sever* [online]. [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.centrumsever.cz/obchody/>

ČAH, 2014. Fotogalerie. In. *České akademické hry Liberec 2014*. [online].

[vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.ceskeakademickehry.cz/2014/sportoviste/ktv-harcov.html>

ČSÚ, 2015. Vybrané charakteristiky populačního vývoje ve městě LIBEREC. In: *ČSÚ: Krajská správa ČSÚ v Liberci* [online]. 18. 3. 2015 [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xl/091012_pop_vyv

ČSÚ, 2016. Ekonomické subjekty se sídlem na území obcí okresu Liberec podle právní formy k 31. 12. 2016. In: *ČSÚ: Krajská správa ČSÚ v Liberci* [online]. 25. 1. 2017 [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z:

https://www.czso.cz/documents/11260/26910536/RES_LB.xlsx/b9355128-9cad-4e83-b39a-1d3595693baa?version=1.8

ČSÚ, 2017a. Liberec (okres Liberec). In: *Český statistický úřad: Veřejná databáze* [online]. [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31288&u=__VUZEMI__43__563889#

ČSÚ, 2017b. Nezaměstnanost v obcích vybraného SO ORP. In: *Český statistický úřad: Veřejná databáze* [online]. 28. 2. 2017 [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <http://bit.ly/2n7rHLR>

DPMLJ, a. s., 2015. Schéma zastávky Fügnerova (Terminál MHD) od 30.8.2015. In: *Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a. s.* [online]. 30. 8. 2015 [vid. 16. 6. 2017]. Dostupné z:

http://www.dpmlj.cz/images/Obrazky/01DPMLJ/PLANY/2015-09-01_fugnerova_plan2.jpg

- DPMLJ, a. s., 2017. Plán sítě MHD Liberec. In: *Dopravní podnik měst Liberce a Jablonce nad Nisou, a. s.* [online]. [vid. 16. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.dpmlj.cz/mhd-liberec/informace/plan-site>
- ESRI, 2010. *ArcGIS* [software]. Version 10.3. Redlands: ESRI [přístup 15. 5. 2017].
- ESRI et al., 2016. *Light Gray Canvas* [WMS]. 8. 2. 2016 [vid. 15. 5. 2017]. Dostupné z: <http://arcg.is/2rygYsO>
- FRANTÁL, B., et al., 2012. *Prostorové chování: vzorce aktivit, mobilita a každodenní život ve městě*. Brno: Masarykova univerzita. s. 140. ISBN 978-80-210-5756-2.
- GOLKA, P., VILD, J. 2003. *Technická univerzita v Liberci – 50 let 1953–2003*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2003. s. 161. ISBN 80-7083-695-4.
- Google, 2017. *Mapy google*. [online]. [vid. 17. 5. 2017]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/>
- IVAN, I., TVRDÝ, L., 2007. Změny v prostorovém pohybu obyvatelstva Moravskoslezského kraje. In: *Území, znalosti a rozvoj na počátku 21. století: sborník příspěvků sekce konference Nové výzvy pro rozvoj regionů, států a mezinárodních trhů*. Ostrava: Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava. Ekonomická fakulta. s. 167–190. ISBN 978-80-248-1554-1.
- Katedra tělesné výchovy, 2017a. Katedra tělesné výchovy. In: *Katedra tělesné výchovy* [online]. [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.ktv.tul.cz/katedra-telesne-vychovy/katedra>
- Katedra tělesné výchovy, 2017b. Sportovní aktivity. In: *Katedra tělesné výchovy* [online]. [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.ktv.tul.cz/akademicke-sportovni-centrum/skupinove-aktivity>
- Katedra tělesné výchovy, 2017c. Harcovské ligy. In: *Katedra tělesné výchovy* [online]. [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <https://www.ktv.tul.cz/akademicke-sportovni-centrum/harcovske-ligy>

KOČÁRKOVÁ, J., 2016. Máme novou fakultu zdravotnických studií. In: *T-UNI: Online zpravodaj Technické univerzity v Liberci* [online]. 12. 8. 2016. [vid. 13. 3. 2017]. Dostupné z: <https://tuni.tul.cz/rubriky/univerzita/id:81267/mame-novou-fakultu-zdravotnickych-studii>

Mapový portál města Liberce, 2017. *MARUSHKA ver. 4.1.0.31* [WMS]. GEOVAP, spol s r. o. [vid. 21. 3. 2017]. Dostupné z: <http://marushkapub.liberec.cz/>

MMR ČR, 2016. Liberec. In: *Regionální Informační Servis*. [online]. [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?Zuj=563889>

MŠMT, 2017. Souhrn VŠ – školy, fakulty, studenti a absolventi (fyzické osoby) – podle zřizovatele, vysoké školy a fakulty. In: *MŠMT: odbor analyticko-statický* [online]. 20. 1. 2017 [vid. 13. 3. 2017]. Dostupné z: <http://dsia.uiv.cz/vystupy/f1/f12.xlsx>

MULÍČEK, O., et al., 2013. Imaginace a reprezentace prostoru v každodenní zkušenosti. In: *Sociologický časopis* [online]. Brno. s. 781–810. Dostupné z: <http://sreview.soc.cas.cz/cs/issue/167-sociologicky-casopis-czech-sociological-review-5-2013/3360>

OC FORUM Liberec, 2017. Obchody a služby. In: *FORUM Liberec* [online]. [vid. 21. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.forumliberec.cz/obchody-a-sluzby/>

Open Street Map a jeho přispěvatelé, 2017a. *World Topographic Map* [WMS]. ESRI. 19. 6. 2017 [vid. 20. 6. 2017]. Dostupné z: <http://bit.ly/2rJSkoj>

Open Street Map a jeho přispěvatelé, 2017b. *Open Street Map* [WMS]. Open Database License, CC-BY-SA. 2. 3. 2017 [vid. 3. 5. 2017]. Dostupné z: <http://arcg.is/1IKVX7H>

Mapový portál města Liberce, 2008. *MARUSHKA* [WMS]. GEOVAP, spol s r.o. [vid. 3. 5. 2017]. Dostupné z: <http://marushkapub.liberec.cz/>

OSMAN, R., 2010. *Behaviorální a humanistická konceptualizace lidské teritoriality* [online]. [vid. 21. 3. 2017]. Brno. Rigorózní práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Václav Toušek. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/80142/prif_r

- OSMAN, R., 2014. *Městská teritorialita na příkladu města Brna* [online]. [vid. 21. 3. 2017]. Brno. Disertační práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta. Vedoucí práce Ondřej Muliček. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/80142/prif_d
- Pekařství a cukrářství Jiří Bláha s. r. o., 2017. *Bláha catering* [online]. [vid. 21. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.jidloliberec.cz/>
- PLAŠIL, J., 2016. *Územní plán Liberec – nový návrh pro společná jednání: textová část* [online]. [vid. 21. 3. 2017]. Dostupné z: http://docs.liberec.cz/Odb_HA/1_UP/PROJEDNAVANE/Liberec/novy_navrh_UPL/2_ofici%C3%A1ln%C3%AD%20DVD/Texty%20PDF/Liberec_UP_SJ2_T1_Navrh.pdf
- POSPÍŠILOVÁ, L., OUŘEDNÍČEK, M., 2011. Časoprostorové chování středoškolských studentů bydlících v zázemí Prahy. In: *VACKOVÁ, B., et al., Třetí město*. Červený Kostelec, Brno: Nakladatelství Pavel Mervart, Masarykova univerzita. s. 99-132. ISBN 978-80-7465-015-4.
- Regionální Informační Servis, 2017. Brownfields. In: *Vyhledávače* [online]. [vid. 12. 6. 2017]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/brownfields>
- SACK, R., 1983. Human Territoriality: A Theory [online]. [vid. 21. 3. 2017]. In: *Annals of the Association of American Geographers*. Department of geography, University of Wisconsin, Madison. s. 55–74. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2569346>
- Seznam.cz, a. s., Open Street Map, 2017. *Mapy.cz*. In: *Mapy.cz* [online]. [vid. 12. 1. 2017]. Dostupné z: <https://mapy.cz/>
- SIWEK, T., 2011. Percepce geografického prostoru, Praha: Česká geografická společnost, 2011. s. 164. ISBN 978-80-904521-7-6.
- Statutární město Liberec, 2014. *Aktualizace strategie rozvoje statutárního města Liberec 2014–2020* [online]. 10. 7. 2016. [vid. 15. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.liberec.cz/files/dokumenty/odbory/odbor-strategickeho-rozvoje-dotaci/aktualizace-strategie-rozvoje-statutarniho-mesta-liberec-2014-2020.pdf>

StavbaWEB, 2015. *Rekonstrukce budovy P TUL*. In: *StavbaWEB: Platforma pro sdílení informací o stavebních produktech, architektonických objektech, architektonických a stavebních firmách*. [online]. 24. 11. 2015. [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <https://stavbaweb.dumabyt.cz/rekonstrukce-budovy-p-tul-13238/clanek.html>

Studentská unie Technické univerzity v Liberci, 2017a. *Majáles Liberec 2017!* In: *Studentská unie Technické univerzity v Liberci* [online]. [vid. 15. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.sutul.cz/>

Studentská unie Technické univerzity v Liberci, 2017b [online]. [vid. 15. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.sutul.cz/>

Technická univerzita v Liberci, 2013. *Informace o studijních programech a přijímacím řízení 2014/2015*. V Liberci: Technická univerzita, 2013. s. 52. ISBN 978-80-7372-997-4.

Technická univerzita v Liberci, 2016. *Výroční zpráva o činnosti za rok 2015* [online]. 14. 6. 2016. [vid. 13. 3. 2017]. ISBN 978-80-7494-283-9. Dostupné z: <http://www.tul.cz/document/4027>

Technická univerzita v Liberci, 2017a. *O univerzitě*. In: *Technická univerzita v Liberci* [online]. [vid. 13. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.tul.cz/verejnost-a-media/o-univerzite/o-univerzite>

Technická univerzita v Liberci, 2017b. *Sídlo, přehled budov*. In: *Technická univerzita v Liberci* [online]. [vid. 13. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.tul.cz/studenti/o-univerzite/sidlo-prehled-budov>

VÁVRA, J., 2010. *Jedinec a místo, jedinec v místě, jedinec prostřednictvím místa*. In: *Geografie* [online]. [vid. 21. 3. 2017]. Praha. roč. 115, č. 4. s. 461–478. Dostupné z: <http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2010/12/g10-4-6vavra.pdf>

VILD, J., ŽEMLIČKA, M., 2003. *Liberec - univerzitní město: Liberec - a university town*. Liberec: Technická univerzita v Liberci. ISBN 80-7083-744-6.

VSK SLAVIA TU Liberec o. s., 2017a. Z historie VSK SLAVIA TU Liberec. In: *VSK SLAVIA TU Liberec* [online]. [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.vskslavialib.cz/historie.htm>

VSK SLAVIA TU Liberec o. s., 2017b. O nás. In: *VSK SLAVIA TU Liberec* [online]. [vid. 20. 3. 2017]. Dostupné z: <http://www.vskslavialib.cz/historie.htm>

Seznam příloh

Příloha A – mapa budov TUL

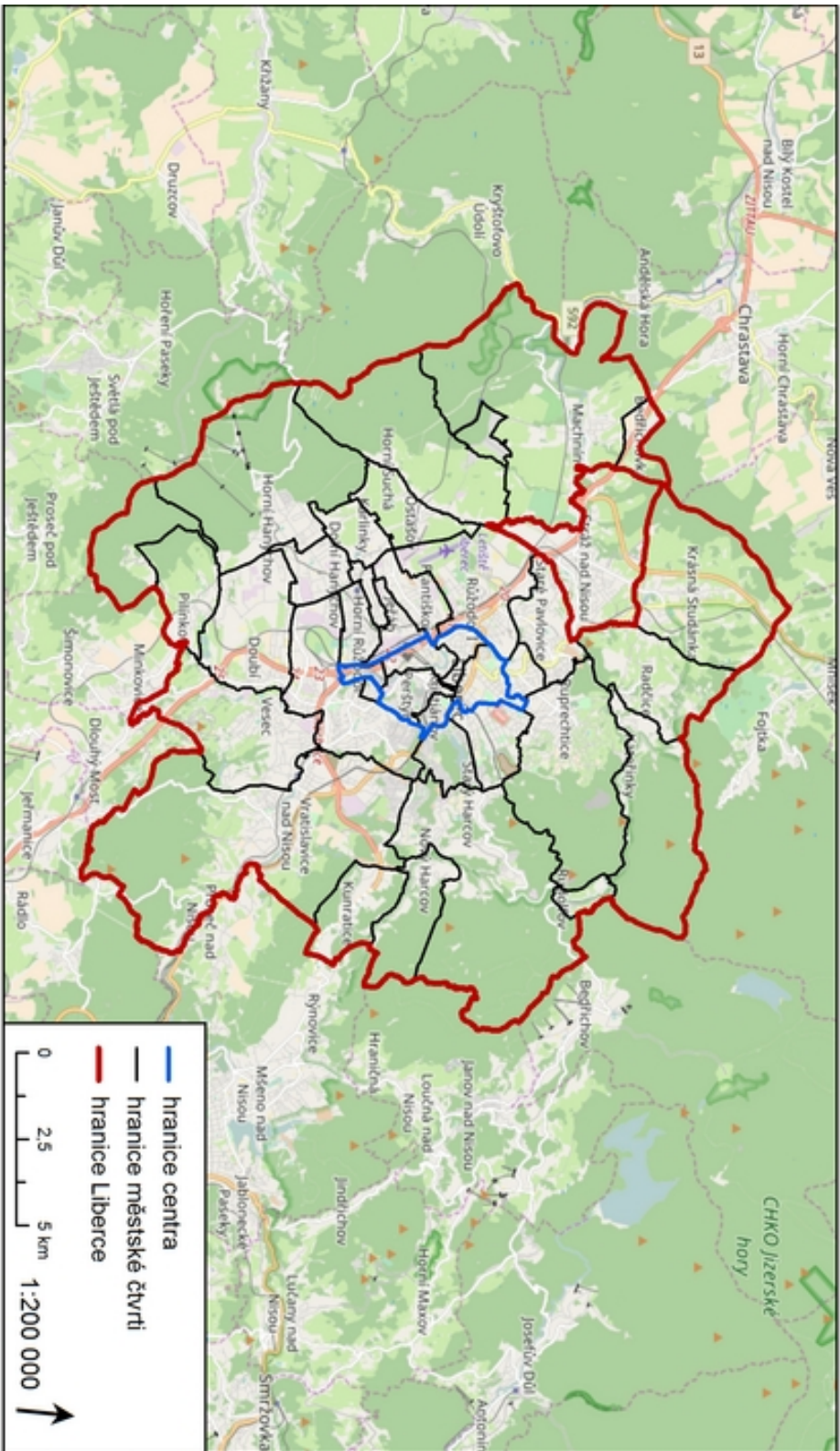
Příloha B – mapa vymezení urbanistického sektoru centrum v Liberci

Příloha C – vzor strukturovaného rozhovoru

Příloha D – podkladová mapa mentální mapy

Příloha E – ukázka preferenční mentální mapy (žena, 22 let, FP)

VYMEZENÍ URBANISTICKÉHO SEKTORU CENTRUM 001 V LIBERCI 2017

Mapy portál města Liberec, 2008. MAPUSHKA [WMS], GEOVIA, spol. s r.o. [vd. 3. 5. 2017]. Dostupné z: <http://manuskapub.liberec.cz/>

Open Street Map a jeho přispěvatelé, 2017b. Open Street Map [WMS]. Open Database License, CC-BY-SA, 2. 3. 2017 [vd. 3. 5. 2017]. Dostupné z: <http://rcg.jaru.kvvx7h>

zdroje:
 Městská KUMSTOVÁ, Liberec 2017

Příloha C

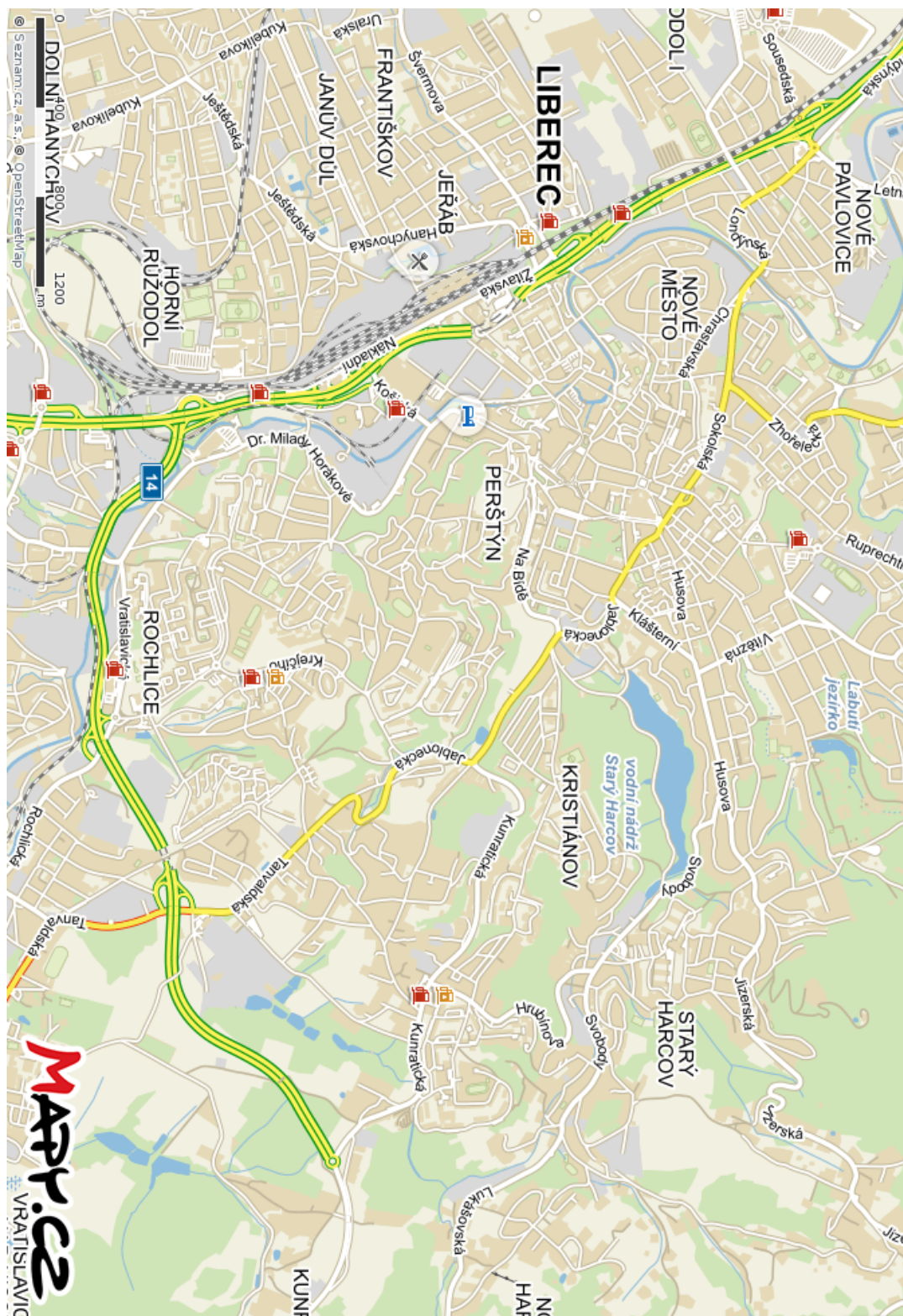
Teritorialita studentů TUL a její vliv na ekonomické aktivity v centru Liberce

strukturovaný rozhovor

- Fakulta:
 - Obor:
 - Ročník:
 - Forma studia:
 - Věk:
 - Pohlaví:
1. Dojíždíte za studiem z jiného města?
 - a. Pokud ano, odkud dojíždíte?
 - b. Pokud ne, bydlíte na koleji?
 - 1) Pokud ne, v jaké části Liberce bydlíte?
 - 2) Líbí se Vám na koleji?
 - 3) Kolik času tam trávíte?
 - 4) Trávíte tam čas rádi?
 2. Jaké budovy TUL nejčastěji navštěvujete? Kolik hodin denně strávíte průměrně ve škole?
 3. Rozdělte prostory univerzity na kladné a záporné.
 4. Kde se scházíte se svými spolužáky? Jak často?
 5. Je nějaké místo v Liberci, kromě domova, kde se jako „doma“ cítíte? Pokud ano, jaké/á?
 6. Kde se v Liberci cítíte bezpečně?

7. Je nějaké místo v Liberci, kde se bezpečně necítíte? Pokus ano, jaké/á?
8. Existují nějaká místa v Liberci, která jste nikdy nenavštívil/a? Pokud ano, jaká? Chtěl/a byste je navštívit?
9. Jaký je Váš vztah k centru města a jak často ho navštěvujete?
10. Kde rádi trávíte svůj volný čas?
11. Vykonáváte v Liberci nějakou pravidelnou aktivitu či aktivity? Pokud ano, jak často ji/je provozujete a jaký je Váš vztah k místu konání dané aktivity?
12. Pracujete v Liberci? Pokud ano, kde, jak často a jaký je Váš vztah k tomuto místu?
13. Kolik přibližně utratíte v libereckých obchodech za týden?
14. Kde se rádi stravujete? Jak často?
15. Kde nejraději studujete?
16. Kam chodíte nakupovat základní potraviny? Jak často?
17. Kam chodíte za noční zábavou? Jak často?
18. Jaké je Vaše oblíbené obchodní centrum? Kolik času v něm průměrně strávíte, jak často? Kolik v něm průměrně utratíte?
19. Které obchody mimo OC rád/a navštěvujete? Jak často?
20. Navštěvujete nějaké kavárny nebo restaurace? Pokud ano, jaké/á? Jak často? Kolik přibližně za jídlo v restauracích utratíte?
21. Existují instituce jako obchody/restaurace/kavárny a podobné, které jste navštívil/a a nemáte k nim kladný vztah? Pokud ano, jaké/á?
22. Máte nějaký oblíbený specializovaný obchod, který rádi navštěvujete? Jak často?
23. Jaký způsob dopravy po městě preferujete?
24. Kolikrát týdně využíváte MHD? Kam se dopravujete MHD? Jaké linky nejčastěji využíváte?

Příloha D

Zdroj: Seznam.cz, a. s., Open Street Map, 2017

Příloha E

